Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2022

Cyngor Sir y Fflint

Adroddiad Terfynol

Mawrth 2022

Prif Gyswllt: Dr Michael Bullock

E-bost: **Michael.bullock@arc4.co.uk**

Ffôn: **0800 612 9133**

Gwefan: **www.arc4.co.uk**

© 2022 arc4 Limited (Rhif Cwmni 06205180)

Tabl Cynnwys

Crynodeb Gweithredol 5

1. Cyd-destun polisi 6

Cyflwyniad 6
Deddfwriaeth a Chanllawiau 7
Polisïau Cynllun Datblygu Lleol 9
Diffiniad o Dermau Allweddol 10

2. Cefndir a dadansoddiad o ddata presennol 14

Canfyddiadau'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr blaenorol 14
Data poblogaeth ac aelwydydd 14
Cyfrif Carafannau 15
Darpariaeth llety cyfredol 16

3. Methodoleg 19

Cyfansoddiad grŵp llywio'r prosiect 19
Methodoleg yr Astudiaeth 20

4. Canfyddiadau'r Arolwg 24

Cyfweliadau ag Aelwydydd 24
Proffil demograffig y boblogaeth Sipsiwn a Theithwyr 26
Addasrwydd llety presennol 27
Rhesymau dros fyw yn y llety cyfredol 28
Hyd preswylio yn y llety cyfredol 28
Hyd preswylio arfaethedig yn y dyfodol yn y llety cyfredol 29
Dyheadau o ran llety 30
Twf aelwydydd 30
Angen am safle tramwy 30
Ymgysylltu â Budd-ddeiliaid 31

5. Asesu Anghenion Llety 35

Cyflwyniad 35
Angen Preswyl heb ei ddiwallu 35
Angen preswyl heb ei ddiwallu: Sir y Fflint 36
Galw presennol am ddarpariaeth breswyl 38
Angen tramwy heb ei ddiwallu 43

6. Casgliadau ac Argymhellion 44

Amcanion yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 44
Poblogaeth a llety cyfredol Sipsiwn a Theithwyr 44
Arolwg Aelwydydd 44
Asesiad o anghenion llety 45
Angen darpariaeth dramwy 45
Argymhellion a'r Camau Nesaf 45

Atodiad A: Holiadur cyfweliad Gwaith Maes..46
Atodiad B: Rhestr o weithgaredd gwersylla diawdurdod yn Sir y Fflint 55
Atodiad C: Log Cyfweliadau...56

Rhestr o'r Tablau

Tabl ES1 Angen am leiniau preswyl yn y dyfodol 5
Tabl 1.1 Diffiniadau o leiniau, safleoedd a lleoliadau arall Sipsiwn a Theithwyr 12
Tabl 1.2 Diffiniadau o aelwydydd, galw, cyflenwad a'r angen 13
Tabl 2.1 Poblogaeth ac aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr.................................14
Tabl 2.2 aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr yn ôl math o lety 14
Tabl 2.3 Aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr yn ôl deiliadaeth 15
Tabl 2.4 Nifer y carafannau a safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, 2019 a 2020....15
Tabl 2.5 Nifer y lleiniau ar safleoedd Sipsiwn a Theithwyr a ddarparwyd gan awdurdodau lleol 2019 a 2020 16
Tabl 2.6 Lleiniau cyfredol Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd yn Sir y Fflint (Chwefror 2022) 17
Tabl 3.1 Rhestr Wirio Ymgysylltu 23
Tabl 4.1 Cyfweliadau aelwydydd a gafwyd 25
Tabl 4.2 Ethnigrwydd ymatebwyr (Adran B)..26
Tabl 4.2 Maint aelwyd (Adran B)...26
Tabl 4.4 Grŵp oedran (Cwestiwn B) 27
Tabl 4.5 Boddhad gyda'r llety presennol (Cwestiwn A2).................................27
Tabl 4.6 Rhesymau dros fyw yn y llety cyfredol (Cwestiwn A3) 28
Tabl 4.7 Hyd preswylio yn y llety cyfredol (Cwestiwn A4) 28
Tabl 4.8 Hyd preswylio yn y dyfodol yn y llety cyfredol (Cwestiwn A6) 29
Tabl 5.1 Amcangyfrif o'r angen am leiniau safle preswyl: Sir y Fflint................36
Tabl 5.2 Crynodeb o aelwydydd y dyfodol – Sir y Fflint....................................42
Tabl 6.1 Angen am leiniau preswyl yn y dyfodol 45

Sylwch yn yr adroddiad hwn bod y tablau yn cynnwys ffigurau wedi'u talgrynnu. Gall hyn arwain at rai gyfansymiau yn y golofn neu res yn adio i 100 neu i 'gyfanswm' rhes neu golofn a ragwelir oherwydd y ffigurau degol wedi'u talgrynnu. Rydym yn cynnwys y disgrifiad yma gan ei fod yn cyflenwi tablau a sylwebaeth testunol cysylltiol. Mae tablau neu ffigurau yn cael eu defnyddio yn fewnol yna rydym yn argymell yr ychwanegiad o ddatganiad ysgrifenedig tebyg fel nodyn i bob tabl a ddefnyddiwyd.

Mae'r adroddiad hwn yn ystyried cyfarwyddiadau a gofynion penodol ein cleient. Nid yw wedi ei fwriadu ar gyfer unrhyw drydydd parti, ac ni ddylent ddibynnu arno, ac ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb tuag at unrhyw drydydd parti.

Nid yw arc4 Limited yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb nac atebolrwydd, ac nid yw'n gwneud unrhyw sicrwydd o ran cywirdeb na chyflawnrwydd unrhyw wybodaeth trydydd pari (gan gynnwys data) sy'n cael ei gynnwys yn y ddogfen hon.

Crynodeb Gweithredol

Yn hydref 2021 comisiynwyd arc4 i gynorthwyo Cyngor Sir y Fflint i baratoi Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr.

Bydd Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2022 yn llywio'r strategaeth dai leol a pholisïau darparu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr yn y Cynllun Datblygu.

Mae'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr wedi'i gynnal yn unol â'r fethodoleg a nodir yng nghanllawiau statudol Llywodraeth Cymru ar **Ymgymryd ag Asesiadau o Lety Sipsiwn a Theithwyr** (Mai 2015).

Ar draws yr astudiaeth, roedd yna 18 o safleoedd preswyl gydag 82 o leiniau ar gyfer 78 o aelwydydd (y gwahaniaeth yn sgil rhai aelwydydd yn defnyddio sawl llain). Derbyniwyd gwybodaeth ar 56 aelwyd drwy gyfweld aelwydydd (45 aelwyd) a data rheoli safle (11 aelwyd).

Mae'r angen am leiniau preswyl ar gyfer Sir y Fflint wedi'i nodi isod.

Tabl ES1 Angen am leiniau preswyl yn y dyfodol

Sir y Fflint	Angen heb ei ddiwallu (5 mlynedd) i 2022-2026	Angen heb ei ddiwallu (cyfnod cynllun) 2022 i 2030
Cyn cysoni posibl safleoedd awdurdodedig a diawdurdod dros dro	23	27
Yn dilyn cysoni posibl safleoedd awdurdodedig a diawdurdod dros dro	2	6

Yr anghenion tramwy a nodwyd yw safle tramwy â phum llain sy'n cynnwys hyd at 10 carafán.

Bydd Gweithgor Sipsiwn a Theithwyr y cyngor yn monitro a gweithredu'r canfyddiadau'r asesiad, gan gynnwys chwilio am safleoedd tramwy/mannau stopio posibl, a gweithio gyda'r cymunedau Teithiol i nodi safleoedd preswyl newydd i ddiwallu'r angen tymor byr a thymor hwy a nodwyd, yn y CDLl.

1. Cyd-destun polisi

Cyflwyniad

1.1 Yn hydref 2021 comisiynwyd arc4 i gynorthwyo Cyngor Sir y Fflint i baratoi Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr.

1.2 Bydd Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2022 yn llywio'r strategaeth dai leol a pholisïau darparu safleoedd Sipsiwn a Theithwyr yn y Cynllun Datblygu.

1.3 Amcanion cyffredinol yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yw i:

- Asesu'r gofynion llety (llain) cyffredinol ar gyfer Sir y Fflint, a gyflawnwyd mewn modd sydd yn cydymffurfio gyda chanllawiau cenedlaethol.
- Sefydlu unrhyw angen cyfredol neu i'r dyfodol o safleoedd a lleiniau Sipsiwn a Theithwyr, gan gynnwys yr angen am ddarpariaeth dramwy, dros y bum mlynedd nesaf a thros gyfnod y cynllun tan 2030.
- Sefydlu maint, tueddiadau a nodweddion poblogaeth Sipsiwn a Theithwyr, cartrefi a'u llety, gan gynnwys asesiad o ysgogiad angen a galw.

1.4 Roedd yr asesiad yn cynnwys nifer o gamau, sydd wedi'u nodi isod:

1) Sefydlu grŵp llywio Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr i oruchwylio'r prosiect;
2) Dadansoddi dogfennau cefndirol a data (eilaidd) cyfredol:
3) Ymgysylltu â budd-ddeiliaid allweddol ac arolwg holiadur ar-lein;
4) Cyflawni cyfrifiad o safleoedd ac arolwg cyfweliad cartrefi (casglu data cynradd);
5) Dadansoddi data, cyfrifiad asesiad o anghenion a chynhyrchu adroddiad; a
6) Lledaenu canlyniadau ac adborth.

1.5 Mae'r grŵp llywio wedi cynnwys swyddogion Awdurdod Lleol gan gynnwys y Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr.

1.6 Mae'r adroddiad wedi'i strwythuro yn unol â'r templed a nodir yn Atodiad 4 dogfen ganllaw Llywodraeth Cymru, **Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr** (Mai 2015):

- **Pennod 1** **Cyd-destun Polisi**: yn darparu cyflwyniad i'r adroddiad ac yn nodi'r ddeddfwriaeth, canllaw a pholisïau sydd yn llywodraethu cyflawni Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yng Nghymru;
- **Pennod 2** **Cefndir a dadansoddi data cyfredol**: cyflwyno'r canfyddiadau o adroddiadau Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr blaenorol, ynghyd â data eilaidd sydd yn berthnasol i'r boblogaeth, Cyfrifiad Carafan a darpariaeth llety cyfredol i Sipsiwn a Theithwyr.

- **Pennod 3** **Methodoleg**: darparu manylion methodoleg ymchwil Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr;
- **Pennod 4** **Canfyddiadau Arolwg**: yn edrych ar ganfyddiadau ymchwil cynradd a gyflawnwyd fel rhan o'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr;
- **Pennod 5** **Asesu anghenion llety**: adolygu cyflenwad, galw a thwf cyfredol ac yn y dyfodol, gan adnabod angen preswyl a symudol heb ei ddiwallu; a
- **Phennod 6** **Casgliadau ac argymhellion**: cwblhau'r adroddiad, adnabod prif faterion ac argymell y camau nesaf.

1.7 Mae'r atodiadau canlynol yn cael eu cynnwys i'r adroddiad:

- **Atodiad A** Ymgynghoriad ar-lein i fudd-ddeiliaid allweddol;
- **Atodiad B** Holiadur Gwaith Maes; a
- **Atodiad C** Cofnod cyfweliad gwaith maes.

Deddfwriaeth a Chanllawiau

1.8 Ym mis Medi 2011, lansiodd Llywodraeth Cymru strategaeth gyntaf Sipsiwn a Theithwyr y DU, o'r enw **Teithio at Ddyfodol Gwell: Cynllun Cyflenwi a Fframwaith Gweithredu Sipsiwn a Theithwyr.** Gosod cyfeiriad y polisi ar gyfer Llywodraeth Cymru a'i bartneriaid, mae'r fframwaith yn ceisio sicrhau bod anghenion Sipsiwn a Theithwyr yn cael eu hasesu, yn cael eu cynllunio a'i gweithredu mewn ffordd fwy statudol. Mae'n adnabod gwahaniaethau diwylliannol sydd yn aml yn arwain at eithrio cymdeithasol grwpiau Sipsiwn a Theithwyr. Mae'n ceisio sicrhau bod cymunedau Sipsiwn a Theithwyr yn cael ei wrando ac yn cael ei ddarparu o fewn darpariaeth gwasanaeth. Mae'r fframwaith yn canolbwyntio ar nifer o feysydd polisi allweddol sydd yn effeithio'r ffordd mae Sipsiwn a Theithwyr yn cael mynediad at wasanaethau gan gynnwys llety, iechyd, addysg, cyfranogiad a chynllunio a rhwystrau eraill sydd yn wynebu Sipsiwn a Theithwyr.

1.9 Gwnaeth y Ddeddf Tai (Cymru) 2014 (Rhan 3) yr asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr, a'r ddyletswydd i wneud darpariaeth ar gyfer safleoedd lle nodir angen a gofynion statudol.

- Mae Adran 101 yn gofyn i awdurdodau lleol gyflawni asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr sydd yn byw neu yn dod i'r ardal o leiaf bob pum mlynedd;
- Mae Adran 102 yn gofyn bod awdurdodau lleol yn cyflwyno eu hadroddiadau Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr i Weinidogion Cymru i'w cymeradwyo:
- Mae Adran 103 yn nodi'r ddyletswydd ar awdurdodau lleol i fodloni anghenion asesedig; a
- Mae Adran 104 yn rhoi pŵer i Weinidogion Cymru i gyfarwyddo awdurdodau lleol i ddefnyddio eu swyddogaeth i ddarparu safleoedd angenrheidiol (os ydynt yn fodlon nad yw awdurdodau lleol yn cydymffurfio â'u dyletswyddau).

1.10 Mae Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 (Adran 56) yn darparu’r pŵer i awdurdodau lleol ddarparu safleoedd lle gellir dod â chartrefi symudol, naill ai dros dro neu ar gyfer preswyl parhaol.

1.11 Mae **Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr** Llywodraeth Cymru (Mai 2015) yn ganllawiau statudol a gyhoeddwyd o dan Adran 106 o Ddeddf Tai 2014. Fe’i lluniwyd i gynorthwyo awdurdodau lleol i gynnal asesiadau o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr a chyflawni eu dyletswyddau o dan Ran 3 o Ddeddf 2014. Gan ddarparu canllaw clir a chynhwysfawr o bob agwedd o gyflawni asesiad o anghenion llety sipsiwn a theithwyr, mae’r Canllaw hwn wedi’i lunio ym mhob cam o’r prosiect Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr Cyngor Sir Y Fflint.

1.12 Ochr yn ochr â Chanllaw Llywodraeth ar asesiadau (Mai 2015), cyhoeddwyd dwy ddogfen arall:

- Mae canllaw **Dylunio Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr** (Mai 2015) yn rhoi cyngor i helpu awdurdodau lleol ddylunio Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr; a
- Mae canllaw **Rheoli Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr yng Nghymru** (Gorffennaf 2015) yn rhoi cyngor i awdurdodau lleol i’w helpu i reoli safleoedd yn well.

1.13 Mae Cylchlythyr Llywodraeth Cynulliad Cymru 005/2018 (**Cynllunio ar gyfer Safleoedd Carafanau Sipsiwn a Theithwyr**) yn rhoi canllaw ar agweddau cynllunio ar ganfod safleoedd cynaliadwy i Sipsiwn a Theithwyr. Mae’n nodi bod yr asesiadau o'r farchnad dai leol yn darparu ffynhonnell allweddol o wybodaeth i awdurdodau lleol i asesu lefel o ddarpariaeth Sipsiwn a Theithwyr sydd yn ofynnol wrth baratoi Cynlluniau Datblygu Lleol. Lle mae asesiad o angen heb ei ddiwallu i lety Sipsiwn a Theithwyr, dylai awdurdodau lleol ddyrannu safleoedd yn eu Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLl) i sicrhau bod y gofyniad safle a nodwyd ar gyfer safleoedd preswyl a theithiol yn cael eu bodloni.

1.14 Mae Cylchlythyr Swyddfa Cymru 005/2018 (**Perfformwyr Teithiol**) yn rhoi cyngor i awdurdodau lleol ynghylch ystyriaethau cynllunio sy’n berthnasol i Berfformwyr Teithiol.

1.15 Mewn perthynas â gwersylloedd diawdurdod, mae canllawiau perthnasol yn cynnwys: Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 76/94 (**Polisi Safleoedd Sipsiwn a Gwersylla Diawdurdod**) a Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar **Reoli Gwersylla Diawdurdod** (2013). Mae'r olaf yn disodli Cylchlythyr blaenorol Cynulliad Cenedlaethol Cymru 04/2005 (**Canllawiau ar Reoli Gwersylla Diawdurdod**).

1.16 Mae dogfen **Cynllunio ar gyfer Safleoedd Carafanau Sipsiwn a Theithwyr** (Tachwedd 2006) Llywodraeth Cymru yn ganllaw i Sipsiwn a Theithwyr ar gynllunio eu safleoedd carafán. Mae’n nodi prosesau Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr a chynllun datblygu sydd yn berthnasol i Sipsiwn a Theithwyr fel y gallant ymgysylltu mewn ymgynghoriadau perthnasol. Mae hefyd yn darparu canllaw ar gyflwyno ceisiadau cynllunio ar gyfer safleoedd carafán.

Polisïau Cynllun Datblygu Lleol

1.17 Mabwysiadwyd Cynllun Datblygu Unedol Sir y Fflint ym mis Medi 2011. Mae'n ffurfio cynllun datblygu'r Sir ar gyfer y cyfnod 15 mlynedd rhwng 2000 a 2015. Mae'n darparu fframwaith i arwain datblygiad ac ar gyfer penderfynu ar geisiadau cynllunio. Ar adeg paratoi'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, roedd y CDLl yn cael ei archwilio ac felly'r ddogfen gynllunio statudol yn y gromen oedd Cynllun Datblygu Unedol Sir y Fflint hyd at 2015.

1.18 Mae Polisi Cynllun Datblygu Unedol HSG14, *Safleoedd Sipsiwn* yn nodi meini prawf y mae unrhyw gynigion ar gyfer safle Sipsiwn a Theithwyr newydd yn Sir y Fflint yn cael eu hasesu. Mae'n berthnasol i safleoedd Sipsiwn ac/ neu Theithwyr sydd gyda'r bwriad ar gyfer llety preswyl parhaol tymor hir. Mae Polisi HSG14 yn nodi bod:

"Bydd datblygu safleoedd parhaol newydd ond yn cael eu caniatáu lle:

- *mae angen y gellir ei ddangos;*
- *nad oes safleoedd amgen addas naill ai gyda chaniatâd cynllunio neu wedi'i ddyrannu ar gyfer defnydd o'r fath;*
- *mae sgriniad naturiol, neu y gellir sgrinio'r safle yn ddigonol;*
- *gellir darparu gwasanaethau am gost resymol;*
- *nid oes effaith annerbyniol ar amwynder a chymeriad ardaloedd cyfagos oherwydd sŵn, llygredd, problemau traffig neu barcio; a*
- *dylai safleoedd fod o fewn pellter rhesymol i brif gyfleusterau siopa a chymdeithasol."*

1.19 Mae'r Cynllun Datblygu Unedol yn cydnabod y gofyniad ar gyfer cynlluniau datblygu i wneud darpariaeth ddigonol ar gyfer anghenion llety i deuluoedd sipsiwn. Mae'n amlygu bodolaeth safle breswyl i Sipsiwn ar dir cyfagos i ffordd osgoi Queensferry, ac yn nodi nad yw'n cynnig tir dyranedig ar gyfer safle pellach ar yr adeg hwn. Mae'r Cynllun Datblygu Unedol yn nodi'r angen am safle carafán sipsiwn mewn safle penodol gael ei brofi fel galw ar newidiadau defnydd dros amser. Gwneir cyfeiriad at asesiad o anghenion i Sipsiwn a Theithwyr, sy'n cael ei gyflawni ar draws Gogledd Cymru ar ran Awdurdodau Lleol Gogledd Cymru, gan y bydd yr wybodaeth hon yn cael ei defnyddio fel rhan o sail dystiolaeth yn erbyn yr hyn i asesu cynigion ar gyfer datblygu safleoedd newydd.

1.20 Mae'r Cynllun Datblygu Unedol yn nodi y dylai safleoedd fod wedi'u lleoli ar neu yn agos i brif lwybrau teithio Sipsiwn i gael rhwyddineb mynediad, a dylai bod gwasanaeth system draenio newydd a gwasanaethau angenrheidiol eraill heb yr angen am waith seilwaith newydd dwys. Dylai lleoliadau a ffafrir ar gyfer safleoedd o'r fath fod yn ymyl prif drefi lle mae cnewyllyn o gyfleusterau sydd yn gallu darparu gwasanaeth i safleoedd Sipsiwn.

1.21 Mae'r Cyngor Sir yn paratoi Cynllun Datblygu Lleol (CDLl) ar gyfer yr ardal am y cyfnod 2015 i 2030.

1.22 Cymeradwywyd y Cytundeb Cyflawni gan Llywodraeth Cymru ym mis Chwefror 2014, ac mae ymgynghoriadau sy'n berthnasol i'r safleoedd, budd-ddeiliaid allweddol ac amrywiaeth o bapurau pwnc wedi'u cyflawni. Mae Papur Pwnc

Rhif 9, *Iechyd, Lles a Chydlyniad* (Chwefror 2015) yn cynnwys cyfeiriad i ddarparu anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr fel amcan allweddol yn y CDLl. Mae dyraniad tir ar gyfer llety Sipsiwn a Theithwyr yn cael ei adnabod fel polisi defnydd tir posibl.

1.23 Mae Strategaeth Tai a Chynllun Gweithredu Sir y Fflint 2019-2024 yn nodi uchelgais y Cyngor i ddarparu tai fforddiadwy a chymorth ar draws Sir y Fflint, i bob preswylydd. Mae'r uchelgeisiau ar gyfer tai wedi'u nodi o fewn tair blaenoriaeth:

- 1. Cynyddu'r cyflenwad i ddarparu'r math cywir o gartrefi yn y lleoliad cywir.
- 2. Darparu cefnogaeth i sicrhau bod pobl yn byw ac yn aros yn y math cywir o gartref
- 3. Gwella ansawdd a chynaliadwyedd cartrefi

Mae Strategaeth Tai a Chynllun Gweithredu Sir y Fflint yn amlygu'r angen i d*darparu'r math cywir o lety ar gyfer y gymuned Sipsiwn a Theithwyr drwy:*

- *Sicrhau bod yr angen am leiniau preswyl yn cael ei ddiwallu yn Sir y Fflint gan weithio gyda'r gymuned.*
- *Darparu safle tramwy o fewn y sir.*
- *Sicrhau rheolaeth effeithiol barhaus o'r safle sy'n eiddo i'r cyngor yng Nglan-yr-afon.*

1.24 I gefnogi'r flaenoriaeth o ddarparu'r math cywir o lety ar gyfer y gymuned Sipsiwn a Theithwyr, nodwyd y pwyntiau gweithredu a'r tasgau a ganlyn:

- Camau Gweithredu: Diwallu'r angen am leiniau preswyl

  Tasg: Cynyddu nifer y lleiniau yn unol ag Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr Sir y Fflint drwy gynlluniau a arweinir gan y farchnad ac adnewyddu'r safle sy'n eiddo i'r Cyngor

- Camau Gweithredu:

  Tasgau: nodi ac asesu safleoedd posibl i ddarparu safle tramwy yn Sir y Fflint. Gwneud cais am ganiatâd cynllunio ar gyfer safle tramwy a sicrhau grant gan Lywodraeth Cymru i gyflwyno darpariaeth.

1.25 Mae Wrecsam a Sir y Fflint wedi cyflawni Asesiad o'r Farchnad Dai Lleol ar y cyd (Awst 2015) i ystyried faint a'r math o dai sydd ei angen yn ystod cyfnod y cynllun. Wedi'i gyflawni gan arc4, roedd yr astudiaeth hon wedi seilio ar arolwg aelwyd ar draws dau awdurdod lleol gydag ystod o ddata eilaidd.

1.26 Bydd Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr hwn yn cynnwys atodi'r Asesiad o'r Farchnad Dai Leol, gan sicrhau bod gwybodaeth benodol yn berthnasol i anghenion o ran tai i'r gymuned Sipsiwn a Theithwyr o fewn Sir y Fflint. Bydd yn ffurfio rhan allweddol arall o sail dystiolaeth y Cyngor yn y CDLl sy'n ymddangos.

Diffiniad o Dermau Allweddol

1.27 Mae'r adroddiad hwn yn mabwysiadu'r diffiniad o "Sipsiwn a Theithwyr" a nodir o fewn Adran 108 Deddf Tai (Cymru) 2014:

a) “Personau sy’n arfer ffordd nomadig o fyw, beth bynnag fo’u hil neu eu tarddiad, gan gynnwys:

   1) personau sydd, ar sail eu hanghenion addysg, eu hanghenion iechyd neu eu henaint eu hunain, neu anghenion addysg, anghenion iechyd neu henaint aelod o’u teulu neu ddibynnydd, ac ar y sail honno yn unig, wedi rhoi’r gorau i deithio dros dro neu yn barhaol, ac

   2) aelodau o grŵp trefnedig o siewmyn teithiol neu bersonau sy'n rhan o syrcasau teithiol (pa un a ydynt yn cyd-deithio mewn grŵp o’r fath ai peidio); a

b) Unrhyw berson arall sydd â thraddodiad diwylliannol o nomadiaeth neu o fyw mewn cartref symudol.”

1.28 Hefyd, mae’r adroddiad yn defnyddio’r diffiniad ‘Cartrefi Symudol’ a nodir yn Adran 60 Deddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013:

“(1) Yn y Ddeddf hon ystyr “cartref symudol” yw unrhyw strwythur a ddyluniwyd neu a addaswyd i bobl fyw ynddo ac sy’n gallu cael ei symud o’r naill le i’r llall (boed drwy ei dynnu neu drwy ei gludo ar gefn cerbyd modur neu ôl-gerbyd) ac unrhyw gerbyd modur a ddyluniwyd neu a addaswyd i bobl fyw ynddo, ond nid yw’n cynnwys:

a. unrhyw gerbydau rheilffyrdd sydd am y tro ar gledrau sy’n ffurfio rhan o system reilffyrdd, neu

b. unrhyw babell.

(2) Nid yw strwythur a ddyluniwyd neu a addaswyd i bobl fyw ynddo ac sydd:

a. wedi ei gyfansoddi o heb fod yn fwy na 2 adran sydd wedi eu hadeiladu ar wahân ac sydd wedi eu dylunio i gael eu cydosod ar safle drwy gyfrwng bolltau, clampiau neu ddyfeisiau eraill, a

b. sydd, o’i gydosod, yn ffisegol yn gallu cael ei symud ar y ffordd o’r naill le i’r llall (boed drwy ei dynnu neu drwy ei gludo ar gefn cerbyd modur neu ôl-gerbyd),

i’w drin fel pe na bai’n gartref symudol (neu fel pe na bai wedi bod yn gartref symudol) at ddibenion y Ddeddf hon dim ond am y rheswm nad oes modd cyfreithlon ei symud ar briffordd ar ôl ei gydosod.

(3) At ddibenion y Ddeddf hon nid yw “cartref symudol” yn cynnwys strwythur a ddyluniwyd neu a addaswyd i bobl fyw ynddo sy’n syrthio o fewn isadran (2)(a) a (b) os yw ei ddimensiynau ar ôl ei gydosod yn fwy nag unrhyw un neu ragor o’r terfynau a ganlyn, sef:

a. hyd (heb gynnwys unrhyw far tynnu): 20 metr,

b. lled: 6.8 metr, ac

c. uchder cyffredinol y lle byw (o’i fesur o tu mewn o’r llawr ar ei lefel isaf hyd at y nenfwd ar ei lefel uchaf): 3.05 metr.”

1.29 Mae nifer o dermau yn cael eu defnyddio i ddiffinio'r lleiniau, safleoedd a lleoliadau arall a ddefnyddir gan Sipsiwn a Theithwyr. Mae’r rhain yn Nhabl 1.1, fel y diffinir yng Nghanllaw Llywodraeth Cymru, **Cyflawni Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr** (Mai 2015).

Tabl 1.1	Diffiniadau o leiniau, safleoedd a lleoliadau arall Sipsiwn a Theithwyr
Safle preswyl	Gall safle preswyl parhaol fod dan berchenogaeth breifat neu berchenogaeth Awdurdod Lleol. Bydd y safle yn cael ei ddynodi i'w ddefnyddio fel safle Sipsiwn a Theithwyr am gyfnod amhenodol. Gall preswylwyr y safleoedd hyn ddisgwyl meddiannu eu lleiniau cyhyd ag y byddant yn cadw at delerau eu cytundebau llain, dan Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013. Gellir darparu lle gweithio hefyd ar neu ger safleoedd ar gyfer cynnal gweithgareddau gan aelodau'r gymuned.
Safle preswyl dros dro	Mae'r safleoedd hyn yn safleoedd preswyl y rhoddwyd caniatâd cynllunio neu drwydded safle ar eu cyfer am gyfnod penodol. Gall preswylwyr y safleoedd hyn ddisgwyl meddiannu eu lleiniau dros gyfnod y caniatâd cynllunio neu drwydded safle (neu cyhyd ag y byddan nhw'n cadw at delerau eu cytundebau llain, dan Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 – pa bynnag gyfnod sydd fyrraf).
Safle tramwy	Mae safleoedd tramwy yn gyfleusterau parhaol wedi'u dylunio i feddianwyr eu defnyddio dros dro. Mae'n rhaid dynodi'r safleoedd hyn ac mae'n rhaid iddynt gynnig ffordd i Sipswn a Theithwyr gynnal ffordd nomadig o fyw. Caniateir i feddianwyr unigol breswylio ar y safle am 3 mis ar y tro ar y mwyaf. Mae telerau penodol dan Ddeddf Cartrefi Symudol (Cymru) 2013 yn berthnasol i'r safleoedd hyn. Gellir darparu lle gweithio hefyd ar neu ger safleoedd ar gyfer cynnal gweithgareddau gan aelodau'r gymuned.
Mannau Aros Dros Dro	Gelwir y rhain yn 'fannau aros', 'Atchin Tan', neu 'lonydd gwyrdd', ymysg enwau eraill. Bwriedir i'r rhain gael eu defnyddio fel rhai tymor byr i helpu Awdurdodau Lleol pan dderbynnir bod angen lleiniau ond nad oes rhai ar gael ar y pryd. Gellir defnyddio mannau aros dros dro a nodir mewn modd rhagweithiol er mwyn symud gwersylloedd sydd wedi'u gosod mewn mannau amhriodol, tra bo safleoedd eraill yn cael eu pennu. Mae'n rhaid i fannau aros dros dro ddarparu cyfleusterau gwaredu gwastraff, cyflenwad dŵr a glanweithdra.
Llain breswyl	Tir ar safle cartrefi symudol lle mae gan feddianwyr hawl i osod eu cartrefi symudol am gyfnod amhenodol (oni bai fod eu cytundeb llain yn nodi fel arall). Fel arfer bydd yn cynnwys bloc amwynderau, lle ar gyfer carafán sefydlog a charafán deithiol a lle parcio.
Llain dramwy	Tir ar safle cartrefi symudol lle mae gan feddianwyr hawl i osod eu cartrefi symudol am 3 mis ar y mwyaf. Gall lleiniau tramwy fodoli ar safleoedd preswyl parhaol, ni argymhellir gwneud hyn.
Gwersylloedd diawdurdod	Tir wedi'i feddiannu heb ganiatâd y perchennog neu heb gael caniatâd cynllunio cywir i ddefnyddio'r tir. Gall yr Awdurdod Lleol oddef gwersylloedd tra bod safleoedd eraill yn cael eu datblygu.
Datblygiad diawdurdod	Tir wedi'i feddiannu gan y perchennog heb y caniatâd cynllunio sydd ei angen i ddefnyddio'r tir.

Ffynhonnell: Canllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithiwr, Mai 2015.

1.30 Mae’r termau a ddefnyddir wrth asesu’r angen am dai sy’n ymwneud ag aelwydydd, galw, cyflenwad ac angen wedi’u nodi yn Nhabl 1.2. Yn yr un modd, er mwyn sicrhau parhad ac eglurder, mae'r rhain yr un fath â'r rhai a fabwysiadwyd yng Nghanllawiau Llywodraeth Cymru.

Tabl 1.2	**Diffiniadau o aelwydydd, galw, cyflenwad a’r angen**
Aelwyd	Yn y canllawiau hyn mae’n golygu unigolion o’r un teulu sy’n byw gyda’i gilydd ar un llain / mewn un tŷ / gwersyll.
Aelwyd gudd neu ‘ddwbl’	Mae hyn yn cyfeirio at aelwydydd na allant gael eu llety awdurdodedig eu hunain ac sydd yn lle hynny’n byw mewn llety awdurdodedig (tai neu leiniau) sydd wedi’u neilltuo i aelwyd arall. Gall hyn gynnwys plant sy’n oedolion nad ydynt wedi gallu symud tŷ neu wahanol aelwydydd sy’n byw ar un llain.
Twf aelwydydd	Y diffiniad o dwf mewn aelwydydd yn y canllawiau hyn yw nifer yr aelwydydd newydd sy’n deillio o aelwydydd sydd eisoes mewn llety yn yr ardal.
Cyflenwad presennol o leiniau preswyl	Nifer y lleiniau awdurdodedig sydd ar gael ac sy’n cael eu meddiannu yn yr Awdurdod Lleol neu ardal y bartneriaeth. Mae hyn yn cynnwys lleiniau ar safleoedd yr Awdurdod Lleol neu safleoedd preifat.
Galw presennol am ddarpariaeth breswyl	Y rhai hynny y mae angen lleiniau awdurdodedig arnynt am amrywiaeth o resymau, gan gynnwys: • Methu â sicrhau llain awdurdodedig sy'n arwain at feddiannu gwersylloedd diawdurdod; • Methu â sicrhau caniatâd cynllunio cywir ar gyfer datblygiad diawdurdod; • aelwydydd sydd yn byw mewn amodau gorlawn ac eisiau llain; • aelwydydd mewn tai confensiynol sy’n destun atgasedd diwylliannol; • Aelwydydd newydd a ddisgwylir i gyrraedd o fannau eraill.
Galw am leiniau preswyl yn y dyfodol	Y lefel ddisgwyliedig o natur yr aelwydydd newydd a fydd yn cynhyrchu galw ychwanegol o fewn 5 mlynedd yr asesiad llety a chyfnod hirach y CDLl.
Yr angen cyffredinol am leiniau preswyl	Y cyfrifiad terfynol o angen llety sydd heb ei ddiwallu, a rhaid ei nodi drwy’r broses asesu llety Sipsiwn a Theithwyr. Gellir canfod y ffigur hwn drwy ychwanegu’r angen preswyl uniongyrchol at y galw am leiniau preswyl yn y dyfodol. Bydd yr angen cyffredinol am lety preswyl yn cynnwys yr anghenion dros gyfnod o 5 mlynedd ac yn ystod y cyfnod hwnnw bydd yr asesiad llety yn cael ei ystyried yn un cadarn.
Cyflenwad arfaethedig o leiniau preswyl	Nifer y lleiniau awdurdodedig sy’n wag ac ar gael i’w rhentu ar safleoedd Awdurdod Lleol neu safleoedd preifat. Mae hefyd yn cynnwys lleiniau a fydd yn wag yn y dyfodol agos wrth i aelwydydd symud i dai confensiynol neu o ganlyniad i amgylchiadau eraill. Dylai lleiniau ychwanegol y disgwylir iddynt agor neu safleoedd preifat sy’n debygol o gael caniatâd cynllunio yn fuan gael eu cynnwys yn y cyflenwad arfaethedig o leiniau preswyl.

Ffynhonnell: Canllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithiwr, Mai 2015.

2. Cefndir a dadansoddiad o ddata presennol

Canfyddiadau'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr blaenorol

2.1 Nododd Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2016 ar gyfer Sir y Fflint ofyniad 5 mlynedd ar gyfer -4 llain ac angen Cyfnod Cynllun ar gyfer 19 o leiniau ychwanegol. Roedd y gofyniad 5 mlynedd yn rhagdybio bod cyflenwad preswyl wedi'i gynllunio yn cael ei ddarparu. Nodwyd yr angen am ddarpariaeth dramwy ar raddfa fach ar gyfer hyd at 5 carafán.

Data poblogaeth ac aelwydydd

2.2 Mae Tabl 2.1. yn crynhoi nifer y bobl a'r aelwydydd sy'n nodi eu bod yn Wyn: Sipsiwn neu Deithiwr Gwyddelig yng Nghyfrifiad 2011 ar draws Sir y Fflint.

Tabl 2.1 Poblogaeth ac aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr

Sir y Fflint	Cyfanswm	Ohonynt sy'n Wyn : Sipsi neu Deithiwr Gwyddelig	Cyfran Sipsi neu Deithiwr Gwyddelig Gwyn (cyfradd fesul 1,000)
Poblogaeth	152,506	95	**0.623**
Aelwydydd	63,781	38	**0.596**

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011

2.3 Mae Tabl 2.2 yn dangos nifer yr aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr yn ôl math o annedd. Mae hyn yn dangos mai lleiafrif yn unig sy'n byw mewn carafanau ac mae'r rhan fwyaf yn byw mewn llety brics a morter.

2.4

Tabl 2.2 aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr yn ôl math o lety

Sir y Fflint	Tŷ neu fyngalo	Fflat, fflat deulawr neu randy	Carafán neu adeiledd symudol/dros dro arall	Cyfanswm Aelwydydd
Nifer	30	1	7	**38**
(%)	**78.9**	**2.6**	**18.4**	**100%**

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011

2.5 O ran deiliadaeth (Tabl 2.4), mae bron i ddau rhan o dri (65.8%) o'r rheiny sydd yn nodi'u hunain fel Sipsiwn/Teithiwr yn y Cyfrifiad, yn byw mewn tai cyd-berchnogaeth neu berchen-feddiannydd. Mae hyn o'i gymharu â rhentu cymdeithasol sy'n 21.1% a 13.2% mewn llety rhent preifat.

Tabl 2.3 Aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr yn ôl deiliadaeth

Sir y Fflint	Yn berchen neu gyd-berchnogaeth	Rhentu cymdeithasol	Rhentu'n Breifat	Cyfanswm Aelwydydd
Nifer	25	8	5	**38**
Canran (%)	**65.8**	**21.1**	**13.2**	**100%**

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2011

Cyfrif Carafanau

2.6 Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi adroddiad hanner blwyddyn, **Cyfrif Carafanau Sipsiwn a Theithwyr**. Mae hyn yn cynnwys gwybodaeth ar safleoedd awdurdodedig a heb eu hawdurdodi wedi seilio ar ddata arolwg a gasglwyd gan awdurdodau lleol unigol ar ddiwrnod penodol ddwywaith y flwyddyn.

Mae'r ffigurau ar gyfer y ddau gyfrifiad carafanau diweddaraf a gyhoeddwyd (Tabl 2.4) yn dangos cyfartaledd o 146 o garafanau yn Sir y Fflint ar draws 14 o safleoedd.

Tabl 2.4 Nifer y carafanau a safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, 2019 a 2020

Sir y Fflint	Carafanau ar safleoedd ag awdurdod (gyda chaniatâd cynllunio)	Carafanau ar safleoedd diawdurdod (heb ganiatâd cynllunio)	Cyfanswm
Gorffennaf-19	140	9	149
Ionawr-20	133	10	143
Cyfartaledd y ddau gyfrif	**137**	**10**	**146**
Sir y Fflint	**Safleoedd ag awdurdod (gyda chaniatâd cynllunio)**	**Safleoedd diawdurdod (heb ganiatâd cynllunio)**	**Cyfanswm**
Gorffennaf-19	11	2	13
Ionawr-20	11	3	14
Cyfartaledd y ddau gyfrif	**11**	**3**	**14**

Ffynhonnell: Cyfrif Carafanau Sipsiwn a Theithwyr Llywodraeth Cymru

2.7 Mae Tabl 2.5 yn cyflwyno nifer y lleiniau preswyl a thramwy a ddarperir gan yr Awdurdod Lleol. Mae'r holl leiniau preswyl yn cael eu meddiannu heb unrhyw leoedd gwag. Nid yw'r data yn cynnwys safleoedd preifat.

2.8 Dylid nodi y gall fod mwy nag un garafán neu ôl-gerbyd ar bob llain, ac yn yr achos o aelwydydd yn dyblu ar leiniau, gall bod nifer o garafanau neu ôl-gerbydau. Am resymau amlwg, efallai nad yw Sipsiwn a Theithwyr sy'n byw ar y safle yn bresennol ar ddyddiau y cyflawnir y cyfrifiadau.

Tabl 2.5 Nifer y lleiniau ar safleoedd Sipsiwn a Theithwyr a ddarparwyd gan awdurdodau lleol 2019 a 2020

Sir y Fflint	Preswyl		Tramwy		Cyfanswm
	Wedi'u meddiannu	Gwag	Wedi'u meddiannu	Gwag	
Gorffennaf-19	20	0	0	0	**0**
Ionawr 20	20	0	0	0	**0**
Cyfartaledd y ddau gyfrif	**20**	**0**	**0**	**0**	**0**
Cyfartaledd y ddau gyfrif %	**58.3%**	**41.7%**	**0.0%**	**0.0%**	**0.0%**

Ffynhonnell: Cyfrif Carafanau Sipsiwn a Theithwyr Llywodraeth Cymru

Nodiadau: Gall un llain gynnwys nifer o garafanau. Nid yw'n cynnwys safleoedd preifat wedi'u hawdurdodi.

Darpariaeth llety cyfredol

2.9 Data ar y ddarpariaeth gyfredol o safleoedd yn ystyried safleoedd awdurdodedig neu ddiawdurdod Sir y Fflint.

2.10 Mae'r diffiniadau manwl o dermau a ddefnyddir i ddisgrifio safleoedd Sipsiwn a Theithwyr wedi'u nodi ym Mhennod 1. Yn fras, safleoedd awdurdodedig yw'r rhai sydd â chaniatâd cynllunio a gallant fod ar dir cyhoeddus neu dir preifat. Mae safleoedd awdurdodedig yn cynnwys y canlynol:

- **safleoedd preswyl**, sydd yn barhaol;
- **safleoedd preswyl dros dro**, sydd â chaniatâd cynllunio neu drwydded am gyfnod cyfyngedig yn unig;
- **safleoedd tramwy**, sydd â chyfleusterau parhaol ond wedi'u dylunio ar gyfer defnydd tymor byr; a
- **mannau stopio dros dro**, sydd wedi'u dynodi gan Awdurdod Lleol i ddiwallu anghenion tymor byr.

2.11 Mae **gwersylloedd diawdurdod** yn cynnwys gwersylloedd diawdurdod, lle mae Sipsiwn a Theithwyr yn meddiannu tir heb ganiatâd y perchennog ac/neu heb ganiatâd cynllunio, a **datblygiadau diawdurdod**, lle mae safleoedd yn cael eu meddiannu gan y perchennog ond heb ganiatâd cynllunio.

2.12 Mae'r wybodaeth ddiweddaraf am leiniau Sipsiwn a Theithwyr presennol yn Sir y Fflint i'w gweld yn Nhabl 2.6.

Tabl 2.6 Lleiniau cyfredol Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd yn Sir y Fflint (Chwefror 2022)

Rhif Safle	Cyfeiriad y Safle	Deiliadaeth	Nifer y Lleiniau	Nifer yr Aelwydydd	Cyfweliadau a gyflawnwyd	Dim ymateb
1	Glan y Môr, Queensferry	Safle Awdurdod Lleol	20	20	17	3
2	Corbetts/Lyons Yard,Chemistry Lane, Sandycroft	Safle Preifat (Awdurdodedig)	1	1	1	0
3	Mitford Caravan Site, Mounds, Gwespyr, CH8 9JN	Safle Preifat (Awdurdodedig)	11	11	11*	0
4	Gwern Lane, yr Hôb	Safle Preifat (Awdurdodedig)	4	1	1	0
5	Ewloe Barn Wood, Magazine Lane, Ewloe	Safle Preifat (Awdurdodedig)	5	4	3	1
6	Huntley Yard, Chester Road, Y Fflint	Safle Preifat (Awdurdodedig)	6	6	3	3
7	1A Old Paper Mill Lane, Oakenholt, Y Fflint	Safle Preifat (Awdurdodedig)	1	1	1	0
8	Dollar Park, Bagillt Road, Treffynnon	Safle Preifat (Awdurdodedig Dros Dro)	7	9	4	5
9	Dundas Sidings, Factory Road, Sandycroft, Glannau Dyfrdwy. Gelwir hefyd yn Bridge Yard, CH5 2QS	Safle Preifat (Awdurdodedig Dros Dro tan 26 Mai 2022)	3	2	2	0
10	Sister's Yard, Station Road, Sandycroft, CH5 2QG	Safle preifat (Diawdurdod)	1	1	1	0
11	Tir ym Mron Eifion, Ffynnongroyw, Tanlan (ar y ffordd fawr - mae byngalo mawr ar y safle gyda tho serth uchel iawn)	Safle preifat (Diawdurdod)	1	1	0	1
12	Factory Road, Sandycroft gerllaw J Reid Engineering, CH5 2QJ	Safle Preifat (Awdurdodedig)	1	1	1	0
13	8a. Ratcliffe Row, Pentre, CH5 2DY	Preifat diawdurdod	1	1	1	0
14	Tir gerllaw Tŷ Dŵr Bungalow, Tanlan, CH8 9UU	Safle Preifat (Awdurdodedig)	1	1	1	0

Rhif Safle	Cyfeiriad y Safle	Deiliadaeth	Nifer y Lleiniau	Nifer yr Aelwydydd	Cyfweliadau a gyflawnwyd	Dim ymateb
15	The Lodgeir gerllaw Willowbrook Caravan Park, Station Road, Sandycroft, CH5 2PT	Safle preifat (Diawdurdod)	2	2	0	2
16	Woodlands, Ffordd yr Wyddgrug, Alltami, Yr Wyddgrug, CH7 6LG	Safle preifat (Diawdurdod)	1	1	1	0
17	Coach Yard, Chester Road, CH6 5EH	Preifat Diawdurdod	9	9	5	4
18	Dee Bank Caravan Park, Bagillt, CH6 6HE	Safle preifat (Diawdurdod)	6	6	3	3
	Cyfanswm		**81**	**78**	**56**	**22**

Ffynhonnell: Data cynllunio'r Cyngor ac arsylwi safleoedd

*data aelwydydd a gafwyd o wybodaeth rheoli safle

Sylwer nad oes unrhyw iardiau Siewmyn Teithiol yn Sir y Fflint ar hyn o bryd

3. Methodoleg

Cyfansoddiad grŵp llywio'r prosiect

3.1 Sefydlwyd Grŵp Llywio i oruchwylio paratoadau Asesiad o Lety Sipsiwn a Theithwyr (Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr), fel yr argymhellwyd gan Ganllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiadau o lety Sipsiwn a Theithwyr (Mai 2015) (para. 56).

3.2 Roedd y grŵp llywio yn cynnwys cynrychiolwyr o'r canlynol:

- Adrannau Cynllunio a Thai Cyngor Sir Y Fflint.
- Y Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr sydd â gwybodaeth leol ardderchog am deuluoedd Sipsiwn a Theithwyr.

3.3 Cyflawnodd y grŵp llywio'r cyfrifoldebau a ganlyn, fel y cynghorwyd yng Nghanllawiau'r Llywodraeth (Canllawiau Llywodraeth Cymru, Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, para. 62):

- Argymell yr ardal arolwg – penderfynodd y grŵp llywio y dylai'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr gynnwys Sir y Fflint;
- Llunio amcanion a chanlyniadau'r astudiaeth - fel y nodir ym Mhennod 1 o'r adroddiad hwn.
- Penodi'r ymchwilwyr – mae'r grŵp llywio wedi penodi arc4 i wneud gwaith maes Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ac mae arc4 wedi cynorthwyo'r cyngor i baratoi'r adroddiad terfynol.
- Cyhoeddi'r astudiaeth i fudd-ddeiliaid – ymgysylltiad budd-ddeiliaid allweddol mewn ymgynghoriad ar-lein wedi'i arwain gan y grŵp llywio.
- Darparu gwybodaeth leol i'r ymchwilwyr - trwy gyfres o gyfarfodydd ffurfiol a chyfathrebu parhaus.
- Darparu adborth i gyfranogwyr a budd-ddeiliaid ymgynghoriad a sicrhau bod canlyniadau yn cael eu hystyried o ddifrif a'u gweithredu - bydd y grŵp llywio yn sicrhau bod y canfyddiadau asesiad drafft a therfynol yn cael eu hadrodd i'r partïon perthnasol.

3.4 Gofynnir i gynghorau geisio cynnwys Sipsiwn a Theithwyr ar y grŵp llywio. Ni wnaethom fynd ar drywydd hyn yn syml oherwydd gall fod safbwyntiau gwahanol o fewn cymunedau nad ydynt efallai'n cynrychioli'r gymuned gyfan - felly teimlwyd ei bod yn bragmataidd i beidio â gofyn i gymunedau gynnig cynrychiolydd. Cynhaliodd y Cyngor alwad benodol am safleoedd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr fel rhan o broses y CDLl ond ni chafodd unrhyw ymateb gan amlygu, er bod ymdrechion wedi'u gwneud i ymgysylltu, na allwn orfodi'r cymunedau i wneud hynny.

3.5 Rydym yn ymgysylltu â Travelling Ahead ag Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr a gwaith arall ond ni wnaethom gysylltu â nhw i fod ar y grŵp llywio ar gyfer yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr penodol hwn. Roedd hwn yn benderfyniad pragmataidd o ystyried y pwysau sydd ar Travelling Ahead i helpu i gefnogi cymunedau ledled Cymru.

Methodoleg yr Astudiaeth

3.6 Er mwyn cyflawni gofynion Canllawiau'r Llywodraeth, mae'r fethodoleg ar gyfer yr astudiaeth hon wedi cynnwys tair prif gydran (Canllawiau Llywodraeth Cymru, Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, para. 84):

- Dadansoddiad o ffynonellau data presennol;
- Cyflawni arolwg arbenigol; a
- Asesu anghenion llety.

3.7 Hefyd, ymgysylltodd y grŵp llywio â budd-ddeiliaid allweddol i gael eu safbwyntiau a barn ar ystod o faterion sy'n berthnasol i anghenion Sipsiwn a Theithwyr yn ardal yr astudiaeth. Felly mae'r arolwg budd-ddeiliad allweddol wedi ei gynnwys o fewn y fethodoleg astudiaeth, sydd wedi'i nodi isod.

Dadansoddiad o ffynonellau data presennol

3.8 Roedd y cyfnod hwn yn cynnwys adolygiad o wybodaeth bwrdd gwaith oedd ar gael, gan gynnwys cefndir deddfwriaethol a chanllaw arfer orau, a data eilaidd oedd ar gael a oedd yn berthnasol i Sipsiwn a Theithwyr.

1.1 Mae gwybodaeth Gymraeg, rhanbarthol a lleol wedi'i gasglu, ei gyfuno a'i adolygu, gan gynnwys gwybodaeth ar:

- Cyd-destun deddfwriaethol a pholisi;
- Polisïau cyfredol tuag at Sipsiwn a Theithwyr yn y sir (wedi'u llunio gan ddogfennau polisi, dogfennau cynllunio, strategaeth tai Awdurdod Lleol ayyb); a
- Asesiadau neu astudiaethau blaenorol ar anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr.

1.2 Mae ffynonellau data eilaidd presennol wedi cael eu defnyddio i baratoi ar gyfer yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr hwn yn cynnwys y canlynol:

- Cyfrifiad 2011;
- Cyfrif Carafanau;
- Cofnodion cynllunio Awdurdod Lleol – gan gynnwys ceisiadau cynllunio a gyflwynwyd, a gymeradwywyd a gwrthodwyd;
- Data Awdurdod Lleol perthnasol arall a gwybodaeth leol.

3.9 Mae'r data eilaidd hwn yn ddefnyddiol i ddarparu darlun llinell sylfaen o ddarpariaeth llety a phoblogaeth Sipsiwn a Theithwyr mewn ardal. Fodd bynnag, mae cydnabyddiaeth cyffredinol bod nifer o Sipsiwn a Theithwyr yn cael eu hadnabod mewn arolygon megis y Cyfrifiad Cenedlaethol. Yn debyg iawn, mae'r Cyfrif Carafanau hanner blwyddyn ond yn giplun, a byddai'n eithrio Sipsiwn a Theithwyr sydd yn teithio neu ddim yn bresennol ar ddiwrnod y cyfrifiad. Felly nid yw data eilaidd presennol yn cael ei ystyried yn ddigonol i ddarparu asesiad manwl neu gynhwysfawr o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr.

Ymgysylltu â Budd-ddeiliaid allweddol

3.10 Roedd aelodaeth y grŵp llywio yn cynnwys rhai o fudd-ddeiliaid allweddol a oedd yn rhan o fonitro ac asesu parhaus gweithgarwch Sipsiwn a Theithwyr yn y sir. Fodd bynnag, i ddarparu cyfle ar gyfer ymgysylltiad ehangach o'r rheiny sydd â chyswllt uniongyrchol a gwybodaeth am y gymuned Sipsiwn a Theithwyr yn yr ardal, penderfynodd y grŵp llywio gyflawni arolwg ffurfiol o budd-ddeiliaid allweddol.

3.11 Cyflawnwyd yr ymgysylltiad hwn drwy holiadur byr ar-lein, roedd y themâu wedi'u ddylunio gan arc4 a'i drafod a'i gymeradwyo gan y grŵp llywio.

3.12 Mae'r adborth a dderbyniwyd gan fudd-ddeiliaid allweddol wedi cael ei ddadansoddi ac mae'r canfyddiadau wedi'u nodi ym Mhennod 4.

Cynnal arolwg arbenigol

3.13 Fel y nodir yng Nghanllaw Llywodraeth, *(Canllawiau Llywodraeth Cymru, Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, para. 20-22)*, mae angen cyfrifiad manwl neu arolwg data eilaidd i asesu'n briodol anghenion cymunedau Sipsiwn a Theithwyr, oherwydd y nifer poblogaeth fach ac anghenion llety penodol. Er mwyn cydymffurfio â Chanllaw Llywodraeth, ac i sicrhau asesiad cadarn o anghenion, mae'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr wedi cynnwys ystod o gasgliad data eilaidd yn ychwanegol i adolygiad o'r data presennol sydd ar gael.

3.14 Mae'r Canllaw Llywodraeth yn gofyn bod awdurdodau lleol yn sicrhau bod gwahanol gymunedau o fewn y cwmpas o ddiffiniad Sipsiwn a Theithwyr yn cael eu cynnwys o fewn yr asesiad. Mae'r Canllaw yn nodi y gall hyn gynnwys, ond nid yw'n gyfyngedig i, Sipsiwn Romani, Teithiwr Gwyddelig, Teithwyr Newydd a Siewmyn Teithiol. Rhaid iddo hefyd gynnwys anghenion Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd awdurdodedig, safleoedd diawdurdod ac mewn llety brics a morter (Canllawiau Llywodraeth Cymru, *Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr*, para. 23-24).

3.15 Hefyd, mae'r Canllaw yn datgan:

"Bydd rhaid i Awdurdodau Lleol nodi Sipsiwn a Theithwyr hysbys yn eu hardal a cheisio rhoi arolwg i anghenion llety pob aelwyd. Mae'n hanfodol bod y rhai sydd yn cyflawni'r asesiad yn ceisio cynnwys holl Sipsiwn a Theithwyr sydd yn byw neu yn aros yn yr ardal i sicrhau bod yr asesiad yn cael ei gyfrif yn gyfreithlon gan bawb ac yn rhoi'r asesiad mwyaf cywir o'r angen heb ei ddiwallu." (paragraff 90)

3.16 Pwyslais y Canllaw yw ceisio pob aelwyd Sipsiwn a Theithwyr yn yr arolwg, o bob cefndir ethnig a phob math o gartref. Gan nodi nad yw rhai cynrychiolwyr aelwyd yn dymuno cael eu cynnwys yn yr arolwg, mae'r grŵp llywio yn adnabod yr angen am ddull cynhwysol a nodi'r amcan o gysylltu â phob aelwyd Sipsiwn a Theithwyr hysbys yn ardal yr astudiaeth.

3.17 Roedd y grŵp llywio yn ymwybodol o sensitifrwydd diwylliannol sydd yn berthnasol â chynnal arolygon o safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, fel y nodir ynh Nghanllaw'r Llywodraeth (Canllawiau Llywodraeth Cymru, Cynnal Asesiadau o

Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, para. 108-113). Felly penderfynwyd cael cyfrifiad safle a gwaith maes arolwg aelwyd wedi'i gyflawni gan bersonél hyfforddedig sydd yn gyfarwydd â gweithio ymysg y gymuned Sipsiwn a Theithwyr. Cyflawnwyd gasgliad data eilaidd gan weithwyr maes, wedi'i reoli a'i fonitro gan staff arc4, a'i oruchwylio gan y grŵp llywio. Gan ddefnyddio gweithwyr maes i gyflawni cyfrifiad ac ymchwil arolwg yn helpu i sicrhau cyfradd ymateb dda, ac yn y pen draw yn darparu asesiad mwy cynhwysfawr o'r angen.

3.18 Defnyddiodd y gweithwyr maes strategaeth maes i ymgysylltu'n uniongyrchol gyda'r mwyafrif o gymuned Sipsiwn a Theithwyr yn ardal yr astudiaeth â phosibl drwy:

- Cymorth gan y Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr.
- Cyfrifiad o safleoedd yn adolygu cyfanswm nifer o leiniau, nifer o leiniau wedi'u meddiannu ac yn wag, nifer o garafanau a chyfanswm nifer yr aelwydydd.
- Mae cyfweliadau gyda Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd awdurdodedig, safleoedd diawdurdod a rhai sy'n byw mewn llety brics a morter, gan ddefnyddio'r holiadur a argymhellwyd gan Ganllaw'r Llywodraeth (Canllawiau Llywodraeth Cymru, Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, Atodiad 2)ac wedi'u cynnwys yn Atodiad B o'r adroddiad hwn.

3.19 Cynhaliwyd arsylwadau safle ac arolygon aelwydydd yn ystod Rhagfyr 2021. Fel yr argymhellir yng Nghanllawiau'r Llywodraeth (Canllawiau Llywodraeth Cymru, *Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr*, para. 97), cadwodd y tîm ymchwil gofnod o apwyntiadau a chyfweliadau a gynhaliwyd ag aelodau o'r gymuned Sipsiwn a Theithwyr. Mae hyn yn cynnwys cofnod lle'r oedd aelodau wedi gwrthod cymryd rhan yn yr arolwg cyfweliad ac, os yw'n berthnasol, rhesymau am beidio â chymryd rhan (Atodiad C).

3.20 Mae Canllaw'r Llywodraeth yn nodi 'rhestr wirio ymgysylltu' ar gyfer awdurdodau lleol i ddilyn i sicrhau eu bod yn cyrraedd gymaint o aelwydydd â phosibl drwy'r broses Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr. Mae'n nodi y bydd Gweinidogion Cymru yn gwirio cydymffurfiaeth gyda'r rhestr wirio pan fydd yn asesu i gymeradwyo'r adroddiad a gyflwynwyd. Mae'r rhestr wirio ymgysylltu wedi ei nodi yn Nhabl 3.1, gan gynnwys sylwadau sy'n berthnasol i gamau gweithredu a gymerwyd gan y tîm gwaith maes a oedd yn cynnal yr astudiaeth Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yn Sir y Fflint.

Asesu anghenion llety

3.21 Mae asesiad o ofynion llain wedi'i gyfrifo drwy ddefnyddio gwybodaeth ar y cyflenwad cyfredol o leiniau a'r canlyniadau o arolygon budd-ddeiliad allweddol ac aelwydydd.

3.22 Eglurhad manwl o ddadansoddiad o ofynion llain wedi'i gynnwys ym Mhennod 5 ond mae'n cynnwys yn fras dadansoddiad o'r elfennau canlynol:

- Darpariaeth llain cyfredol, aelwydydd yn byw mewn llety brics a morter; aelwydydd sy'n cynllunio i symud yn y pum mlynedd nesaf, ac aelwydydd sy'n ymddangos i roi cyfanswm y galw am leiniau a phlotiau; a

- Trosiant ar y lleiniau presennol a chyfanswm y cyflenwad.

3.23 Mae’r dull a ddefnyddir wedyn yn ailgymodi’r galw a data cyflenwi i adnabod gofynion llain cyffredinol.

I nodi'r angen am ddarpariaeth tramwy, data ar weithgaredd gwersylla diawdurdod wedi'i gasglu a'i ddadansoddi, mae canlyniadau'r dadansoddiad hwn yn cael ei asesu ochr yn ochr â gwybodaeth cyd-destunol i nodi’r targed priodol ar gyfer darpariaeth tramwy yn Sir y Fflint.

Tabl 3.1 Rhestr Wirio Ymgysylltu

		Camau gweithredu a gymerwyd yn Sir y Fflint
1.	Ymweld â phob aelwyd Sipsiwn a Theithwyr a nodwyd yn ystod y broses dadansoddi data hyd at 3 gwaith, os oes angen.	Arsylwi’r safle ym mis Rhagfyr 2021 a gweler Atodiad C am gofnod manwl o gyswllt â’r aelwydydd
2.	Cyhoeddi manylion y broses Asesiad o Anghenion Sipsiwn a Theithwyr, gan gynnwys manylion cyswllt i ganiatáu i aelodau o’r gymuned wneud cais am gyfweliad, ar wefan yr Awdurdod lleol, gwefan Travellers’ Times a chyhoeddiad World’s Fair.	Cyflawnwyd drwy sgyrsiau uniongyrchol â Sipsiwn a Theithwyr. Cysylltwyd ag Urdd y Siewmyn (adran Gogledd Orllewin Lloegr a Gogledd Cymru). Cyhoeddwyd manylion yr Asesiad o Anghenion Sipsiwn a Theithwyr ar wefan y cyngor ond nid yw sgrinlun ar gael bellach
3.	Ymgynghori â sefydliadau cefnogaeth gymunedol, fel y rheiny sydd yn Atodiad 1.	Y sefydliadau perthnasol y cysylltwyd â nhw yn cynnwys Urdd y Siewmyn a Travelling Ahead
4.	Creu rhestr aros ar gyfer lleiniau a thai yr Awdurdod Lleol, sy’n hygyrch ac sy’n cael ei rhoi i aelodau'r gymuned.	Gall Sipsiwn a Theithwyr wneud cais trwy’r Rhestr Aros Tai am lain ar safle’r cyngor
5.	Ceisio cynnwys Sipsiwn a Theithwyr ar grŵp llywio prosiect Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr.	Mae'r cyngor yn ymgysylltu'n barhaus â Sipsiwn a Theithwyr drwy ei Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr.
6.	Sicrhau bod manylion cyswllt a ddarparwyd gan aelodau o'r gymuned i'r Awdurdod Lleol ym mhroses yr arolwg yn cael eu olrhain a bod eu hanghenion yn cael eu hasesu.	Manylion cyswllt wedi'u darparu i'r cyngor lle bo'n briodol
7.	Ystyried cynnal digwyddiadau gwybodaeth Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ar safleoedd (neu gerllaw) i esbonio pam y dylai aelodau o’r gymuned gymryd rhan ac annog preswylwyr y safle i ddod â phobl eraill gyda nhw sydd o bosibl yn anhysbys i'r Awdurdod Lleol.	Wedi'i ystyried ond preswylwyr y safle wedi ymgysylltu'n llawn â'r broses ac yn cael eu gwahodd i nodi eraill a allai fod angen llain.

Ffynhonnell: Canllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr, Tabl 2 – Rhestr Wirio Ymgysylltu (tudalen 23).

4. Canfyddiadau'r Arolwg

Cyfweliadau ag Aelwydydd

4.1 Cynhaliwyd arolygon aelwydydd dros y cyfnod Ionawr i Chwefror 2022. Roedd y cyfweliadau wedi'u gohirio oherwydd cyfyngiadau COVID. Roedd y tîm maes yn sensitif i gyfraddau brechu isel ymhlith cymunedau Sipsiwn a Theithwyr a chynhaliwyd arolygon trwy gadw pellter cymdeithasol priodol. Fel yr argymhellir yng Nghanllawiau'r Llywodraeth (para. 97), cadwodd y tîm ymchwil gofnod o apwyntiadau a chyfweliadau a gynhaliwyd ag aelodau o'r gymuned Sipsiwn a Theithwyr. Mae hyn yn cynnwys cofnod lle'r oedd aelodau wedi gwrthod cymryd rhan yn yr arolwg cyfweliad ac, os yw'n berthnasol, rhesymau am beidio â chymryd rhan.

4.2 Tybiodd yr astudiaeth gyfanswm o 78 o aelwydydd. Derbyniwyd gwybodaeth ar 45 aelwyd drwy gyfweliadau aelwydydd ac 11 o ddata rheoli safle. Gofynnwyd i ni beidio ag ymweld ag un safle (11 llain) gan fod y preswylwyr yn breifat iawn ond cawsom wybodaeth gan reolwr y safle am aelwydydd sy'n byw ar y safle. Cafwyd manylion cyffredinol aelwydydd ar gyfer 56 allan o 78 o aelwydydd neu 72%.

4.3 Mae Tabl 4.1 yn dangos dadansoddiad gan y math o safle neu lety, ar sail canfyddiadau Cwestiwn A1 yn yr holiadur a'r ymatebion a gafwyd.

Tabl 4.1 Cyfweliadau aelwydydd a gafwyd

Lleoliad yr aelwyd	Cyfanswm y lleiniau	Cyfanswm Aelwydydd	O'r cyfanswm y preswyliwyd ynddynt		Rheswm dros beidio cwblhau	
			Cwblhau'r Arolwg	Heb ei Gwblhau	Ddim ar gael/ Dim ymateb	Gwrthodwyd
Ar safleoedd y Cyngor	20	20	17	3	2	1
Ar safle awdurdodedig preifat	40	36	28*	8	7	1
Ar safle preifat dros dro	10	11	6	5	5	0
Ar safle diawdurdod	11	11	5	6	6	0
CYFANSWM	**81**	**78**	**56**	**22**	**20**	**2**

Ffynhonnell: Data ymateb arolwg gwaith maes, 2022

*17 o gyfweliadau aelwydydd ynghyd â data ar gyfer 11 o aelwydydd o wybodaeth rheoli safle

4.4 Mae Tabl 4.2 yn nodi ethnigrwydd y rheiny a ymatebodd i arolwg aelwydydd, wedi selio ar ganfyddiadau Adran B o'r holiadur. Rhannwyd y proffil yn fras rhwng Sipsiwn Romani a Theithwyr Gwyddelig.

Tabl 4.2 Ethnigrwydd ymatebwyr (Adran B)		
Ethnigrwydd wedi'i nodi eu h	**Nifer**	**%**
Sipsi Romani	75	55.6
Teithiwr Gwyddelig	59	43.7
Teithwyr Newydd	1	0.7
Cyfanswm	135	100.0

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

Proffil demograffig y boblogaeth Sipsiwn a Theithwyr

4.5 Gofynnodd yr arolwg aelwydydd i ymatebwyr am rywfaint o wybodaeth ddemograffig sylfaenol amdanynt eu hunain a phobl eraill yn eu haelwyd. Roedd hyn yn cynnwys eu perthynas â'r ymatebydd, oedran, rhyw, ethnigrwydd wedi'i hunan briodoli ac unrhyw resymau pan na allent barhau i fyw yn eu llety.

4.6 Mae Tabl 4.3 yn dangos faint o bobl ar yr aelwyd, fel y nodir yn ôl oedran yr wybodaeth yn Adran B o'r arolwg aelwydydd. Uchafswm nifer y bobl a nodwyd o fewn unrhyw aelwyd oedd wyth ac roedd 48.9% o aelwydydd yn cynnwys un neu ddau o bobl.

4.7 Gan ddefnyddio'r wybodaeth hon, roedd yr 45 aelwyd a gyflawnodd yr arolwg yn cynnwys 135 o bobl, gan roi cyfartaledd aelwyd yn 3 unigolyn.

Tabl 4.2 Maint aelwyd (Adran B)		
Nifer o bobl	**Nifer**	**%**
1	9	20.0
2	13	28.9
3	8	17.8
4	7	15.6
5	4	8.9
6	2	4.4
7	0	0.0
8	2	4.4
Cyfanswm Aelwydydd	45	100.0

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

4.8 Mae Tabl 4.4 yn nodi proffil oedran y boblogaeth Sipsiwn a Theithwyr a gymerodd ran yn yr astudiaeth (o'r sylfaen o 135 o bobl). Mae hyn yn dangos bod 72.6% o dan 35 oed, 24.4% rhwng 35 a 64 oed a 3.0% yn 65 oed a throsodd.

Tabl 4.4	**Grŵp oedran (Cwestiwn B)**	
Grŵp oedran	**Nifer**	**%**
Dan 18	58	43.0
18 - 34	40	29.6
35 - 49	20	14.8
50 - 64	13	9.6
65 oed a hŷn	4	3.0
Cyfanswm	135	100.0

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

Addasrwydd llety presennol

4.9 Gofynnodd yr arolwg aelwydydd i'r ymatebwyr os oeddynt yn fodlon gyda'u llety cyfredol. Mae'r canfyddiadau wedi'u nodi yn Nhabl 4.5. Aelwydydd a oedd yn byw ar leiniau oedd fwyaf tebygol o fod yn fodlon o gymharu ag aelwydydd brics a morter. Yn gyffredinol, roedd 89.5% o Sipsiwn a Theithwyr yn fodlon ar eu llety, gyda boddhad yn is ymhlith aelwydydd sy'n byw ar safle'r cyngor.

Tabl 4.5	**Boddhad gyda'r llety presennol (Cwestiwn A2)**		
	Llain y Cyngor	**Llain breifat/ Llain ddiawdurdod**	**Cyfanswm**
Ie	76.5	100.0	89.5
Na	23.5	0	10.5
Cyfanswm	100.0	100.0	100.0
Sylfaen	17	11	38

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

4.10 Rhoddodd yr arolwg aelwydydd gyfle i egluro beth ellir ei wella ynghylch eu llety cyfredol, os oeddynt yn dweud nad oeddent yn fodlon. Roedd yr ymatebion yn cynnwys:

- Diweddaru'r siediau - maen nhw'n llwydo, mae angen diweddaru cawodydd a gwell gwresogi
- Gostwng pris trydan
- Mae angen gwneud atgyweiriadau ac nid ydynt yn cael eu gwneud
- Tyllau yn y ffordd ger y fynedfa
- Anniogel i blant.

4.11 Gofynnodd yr arolwg aelwydydd os yw'r ymatebwyr yn byw mewn carafanau, os oedd ganddynt ddigon o fannau cysgu i bob preswylydd. Dywedodd 9 allan o 45 nad oedd digon o fannau cysgu yn eu llety neu 20%. Mae hyn yn dynodi gorlenwi ar leiniau a chaiff ei gymryd i ystyriaeth wrth gyfrifo angen am leiniau.

4.12 Gofynnwyd i'r ymatebwyr hefyd a oedd lle ar eu llain ar gyfer trelars ychwanegol i atal gorlenwi. Dywedodd 5 ymatebydd o safle Cyngor Glan yr Afon y gellid cynnwys hyd at 4 carafán ychwanegol; gellid rhoi lle i 12 carafán ar Lyons Yard, Sandycroft; 3 carafán ar Coach Yard, 2 garafán ar Factory Lane a 2 garafán ar Sisters Yard. Fel rhan o'r adolygiad o leiniau ychwanegol posibl, dylai'r cyngor gynnal ymchwiliad pellach i'r potensial ar gyfer dwysáu / ehangu'r safleoedd hyn.

Rhesymau dros fyw yn y llety cyfredol

4.13 Mae Tabl 4.6 yn dangos y rhesymau a roddodd yr ymatebwyr eu bod yn byw yn eu cartref presennol. Roedd y mwyafrif o ymatebwyr (64.4%) wedi dweud eu bod yn byw yn eu llety cyfredol oherwydd cysylltiadau lleol, naill ai teulu neu waith.

Tabl 4.6 Rhesymau dros fyw yn y llety cyfredol (Cwestiwn A3)

	Aelwydydd ar lain a % yn rhoi rheswm
Cysylltiadau lleol (teulu neu waith)	64.4
Dim llain awdurdodedig arall	22.2
Methu dod o hyd i dŷ i symud iddo	2.2
Rhesymau iechyd neu oedran	2.2
Arall - yn berchen ar lain arall	6.7
Man Gwaith	45

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

Sylwer: gallai ymatebwyr ddweud cymaint o resymau (ymateb lluosog) ac mae'r canrannau'n ymwneud â chyfran yr aelwydydd a ddywedodd reswm penodol.

Hyd preswylio yn y llety cyfredol

4.14 Roedd yr arolwg wedi gofyn i ymatebwyr am ba mor hir yr oeddynt wedi byw yn eu llety cyfredol. Yn gyffredinol, roedd 65.1% o ymatebwyr wedi byw yn eu cartref cyfredol am lai na phum mlynedd a 34.9% am fwy na phum mlynedd.

Tabl 4.7 Hyd preswylio yn y llety cyfredol (Cwestiwn A4)

	% yr aelwydydd
Llai na 1 flwyddyn	2.3
1 i lai na 2 flynedd	11.6
2 i lai na 5 mlynedd	4.7
5 mlynedd neu fwy	20.9
Cyfanswm	25.6
Sylfaen	43

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

Hyd preswylio arfaethedig yn y dyfodol yn y llety cyfredol

4.15 Gofynnwyd i ymatebwyr yn yr arolwg aelwydydd am ba hyd yr oeddynt yn credu y byddant yn aros yn eu llety cyfredol, ac mae’r canfyddiadau i’w gweld yn Nhabl 4.8. Yn gyffredinol, nid oedd 61.9% yn bwriadu symud ac nid oedd y mwyafrif o aelwydydd ar leiniau preifat/diawdurdod yn bwriadu symud. Nid oedd 26.2% o aelwydydd yn gwybod am ba mor hir y byddent yn aros ar eu llain bresennol, gyda bron i hanner yr ymatebwyr ar leiniau cyngor yn ansicr ynghylch eu cyfnod preswylio yn y dyfodol. Dim ond tua 5% oedd yn bwriadu symud yn y 5 mlynedd nesaf, ond ar gyfer aelwydydd ar leiniau cyngor roedd 25% yn bwriadu symud.

Tabl 4.8 Hyd preswylio yn y dyfodol yn y llety cyfredol (Cwestiwn A6)

	Llain y Cyngor	Llain breifat/ Llain ddiawdurdod	Cyfanswm
Llai na 3 mis	0.0	0.0	0.0
3 mis i 2 flynedd	12.5	3.8	7.1
2 flynedd i lai na 5 mlynedd	12.5	0.0	4.8
5 mlynedd neu fwy	0.0	0.0	0.0
Nid ydym yn bwriadu symud	31.3	80.8	61.9
Ddim yn gwybod	43.8	15.4	26.2
Cyfanswm	100.0	100.0	0.0
Safle	16	26	42

Ffynhonnell: Arolwg aelwydydd 2022

4.16 Gofynnwyd i ymatebwyr a fyddant yn aros yn hirach yn eu llety cyfredol pe bai newidiadau neu welliannau yn cael eu gwneud (cwestiwn A7). Ni ymatebodd yr un o'r aelwydydd ar safleoedd preifat/diawdurdod i'r cwestiwn hwn ond atebodd yr holl ymatebwyr ar safle'r cyngor y cwestiwn hwn. Er mwyn eu hannog i aros ar y safle: dywedodd 88.2% gwneud gwaith atgyweirio; dywedodd 47.1% gwneud y safle'n fwy, dywedodd 52.9% gwneud y safle'n fwy diogel a dywedodd 5.9% darparu'r addasiadau sydd eu hangen.

4.17 Er mwyn gwella safle'r cyngor, mae estyniad i safle'r Cyngor wedi'i ddyrannu yn y CDLl sydd newydd ei fabwysiadu ac mae gwaith dylunio pellach wedi'i wneud i nodi cynllun addas ar gyfer y safle mwy. Mae’r Cyngor yn dymuno cyflwyno cais cynllunio ond angen aros i Lywodraeth Cymru symud ymlaen gyda’r gwaith i adnewyddu’r groesfan bresennol A494/A550 dros yr Afon Dyfrdwy, gan y bydd rhan o’r gwaith hwn yn arwain at yr angen i gau’r fynedfa bresennol is-safonol i’r safle, gyda Llywodraeth Cymru yn darparu mynedfa newydd a fydd hefyd yn hwyluso'r estyniad i'r safle yn unol â dyraniad y CDLl.

4.18 Roedd yr holiadur yn cynnwys cwestiwn yn gofyn i ymatebwyr a oedd unrhyw un yn eu teulu eisiau rhoi eu henwau ar restr aros Awdurdod Lleol ar gyfer

lleiniau neu dai. Roedd tri ymatebydd ar safle'r cyngor eisoes ar y rhestr ac nid oedd unrhyw aelwyd ar safleoedd preifat/diawdurdod ar y rhestr aros am lain.

Dyheadau o ran llety

4.19 Roedd Adran C yr holiadur yn holi am ddyheadau a chynlluniau llety aelwydydd. Dywedodd 6 o ymatebwyr eu bod yn bwriadu symud a phawb yn byw ar safle'r cyngor. Ymhlith y rhesymau a grybwyllwyd roedd: mwy o le, angen cyfleusterau gwahanol, lle gwell i blant ac ar gyfer gwaith.

Twf aelwydydd

4.20 Yn Adran D o'r holiadur aelwyd, gofynnwyd i ymatebwyr ynghylch twf teulu a'r anghenion yn codi, i helpu'r Awdurdod Lleol ddeall y galw yn y dyfodol am lety rhent sy'n codi o aelwydydd cyfredol.

4.21 Pan y gofynnwyd a oedd unrhyw un yn yr aelwyd yn debygol o fod eisiau symud i gartref ei hun yn y pum mlynedd nesaf, nodwyd tair aelwyd newydd ac roedd pob un eisiau llain cyngor. Byddai dadansoddiad o ddemograffeg aelwydydd yn dangos angen cyffredinol am 6 llain.

4.22 Gofynnwyd i'r holl ymatebwyr yn yr arolwg aelwyd os oedd ganddynt aelodau o'r teulu yn byw tu allan i'r ardal sydd yn gwersylla yn Sir y Fflint yn rheolaidd. Dywedodd pob aelwyd na.

Angen am safle tramwy

4.23 Gofynnwyd yn yr arolwg aelwydydd os oedd ymatebwyr wedi gwersylla ar ochr y ffordd, ar wersyll diawdurdod neu ar safle tramwy yng Nghymru wrth deithio yn ystod y flwyddyn diwethaf. Nid oedd yr un o'r ymatebwyr wedi teithio'n ddiweddar ond mae lefel y teithio wedi bod yn gyfyngedig o ystyried y cyfnodau clo cenedlaethol yn gysylltiedig â COVID-19.

4.24 Dywedodd 35% o'r ymatebwyr fod angen mwy o safleoedd tramwy yn Sir y Fflint a dywedodd 65% na.

4.25 Darparodd ymgynghoriad budd-ddeiliaid gyda'r swyddog cyswllt Sipsiwn a Theithwyr fewnwelediad pellach i'r angen am ddarpariaeth dramwy yn Sir y Fflint.

- Mae yna nifer o deuluoedd sy'n teithio'n gyson trwy Sir y Fflint, fel arfer bob tri i bedwar mis gan ddefnyddio lleoliadau tebyg.
- Gall gwersylloedd diawdurdod ddigwydd ar adegau ar hap oherwydd digwyddiadau teuluol fel priodasau ac angladdau
- Yn ystod COVID 19, adroddwyd am rai gwersylloedd o amgylch Treffynnon
- Mae lefel y gweithgaredd gwersylla diawdurdod wedi bod yn gostwng yn gyffredinol ac nid yw'n gymaint o her ag y bu yn y gorffennol.

4.26 Yn seiliedig ar y dystiolaeth sydd ar gael a phatrymau gweithgaredd, mae angen o hyd am ddarpariaeth dramwy yn Sir y Fflint. Mae safle o 5 llain ar gyfer 10 carafán wedi'i argymell.

Ymgysylltu â Budd-ddeiliaid

4.27 Gwahoddwyd budd-ddeiliaid i gymryd rhan mewn arolwg ar-lein a oedd yn canolbwyntio ar themâu'r angen cyffredinol am lety preswyl a thramwy; anghenion iechyd, addysg a chymorth; gweithgaredd tramwy a pholisi. Ceisiwyd cysylltu â Travelling Ahead, cynrychiolwyr addysg a chymorth cymunedol ac Urdd Siewmyn Prydain Fawr (Adran Gogledd Orllewin Lloegr a Gogledd Cymru). Roedd gwaith budd-ddeiliaid hefyd wedi'i wneud fel rhan o ddiweddariad Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr Sir y Fflint 2018 ac roedd yn cynnwys cysylltu â budd-ddeiliaid yn Sir y Fflint ac ardaloedd cyfagos gan gynnwys Cynghorau Sir Ddinbych, Powys, Conwy, Wrecsam a Gorllewin Swydd Gaer a Chaer fel rhan o'r broses Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr.

4.28 Mae'r themâu a ddeilliodd o ymgysylltu â budd-ddeiliaid bellach wedi eu crynhoi. Dyma'r safbwyntiau penodol a roddwyd gan fudd-ddeiliaid.

Cefnogaeth i Sipsiwn a Theithwyr

4.29 Gwelliant i fynediad rhyngrwyd gyda safle Cyngor Glan yr Afon yn cael ei wi-wifro gan ddefnyddio opteg ffibr BT. Bydd hyn yn cefnogi addysg a mynediad at wasanaethau a gwybodaeth.

4.30 Mae presenoldeb ysgol o safle Cyngor Glan yr Afon wedi bod yn gwella trwy ymgysylltu â theuluoedd ac annog plant yn ôl i'r ysgol.

Anghydraddoldebau iechyd

4.31 Anghydraddoldebau iechyd a brofir gan Sipsiwn a Theithwyr. Mae angen i wasanaethau iechyd gael eu teilwra i anghenion Sipsiwn a Theithwyr. Comisiynwyd asesiad o anghenion iechyd yn ddiweddar i archwilio ffyrdd o leihau anghydraddoldebau o ran mynediad at wasanaethau a chanlyniadau iechyd.

4.32 Ymhlith y rhwystrau rhag cael mynediad at wasanaethau mae rhagfarn darparwyr gwasanaethau, er enghraifft nad yw gwasanaethau meddygon teulu yn hygyrch; yn aml nid yw llythyrau a anfonir am apwyntiadau yn cael eu derbyn gan nad oes blychau llythyrau ar gyfer y post neu mae teulu'n teithio.

Darparu llety

4.33 Gofynnwyd i fudd-ddeiliaid a oeddent yn teimlo bod darpariaeth ddigonol o leiniau a phlotiau parhaol ar gyfer Sipsiwn, Teithwyr a Siewmyn Teithiol yn ardal yr astudiaeth. Dywedodd un budd-ddeiliad *'na'* a chyfeiriodd un arall at yr angen a nodwyd am fwy o leiniau tramwy a pharhaol yn yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr blaenorol. Dywedodd un budd-ddeiliad yn syml '*oes*', tra dywedodd un arall fod digon o leiniau parhaol, fodd bynnag nid yw rhai o'r rhain yn cael eu defnyddio neu ni all teuluoedd sydd angen mynediad atynt wneud hynny. O ran lleoliadau darpariaeth newydd, gwnaeth yr ymatebwyr y pwyntiau canlynol:

- Ni ddylai lleiniau gael eu lleoli ger gwaith carthion, safleoedd tirlenwi, iard sgrap nac ar dir halogedig;
- Dylent gael eu lleoli yn agos at prif ffyrdd drwy'r sir;
- Dylai'r ddarpariaeth adlewyrchu anghenion a phatrymau teithio a nodwyd er mwyn pennu'r lleoliadau gorau.

4.34 Bu i ymatebwyr nodi’r rhwystrau canlynol o’r ddarpariaeth safleoedd newydd:

- Gelyniaeth y cyhoedd a chyhoeddusrwydd negyddol yn y cyfryngau;
- Tir sydd ar gael sy'n addas at y diben;
- Tir sy'n bodloni gofynion y gymuned Sipsiwn a Theithwyr;
- Diffyg cyllid ar gyfer darparu a phrynu safleoedd; a
- Materion gwleidyddol.

Polisi Cynllunio

4.35 Gofynnodd yr arolwg i fudd-ddeiliaid a oeddent yn teimlo bod unrhyw feysydd o fewn polisi cynllunio sydd wedi cyfyngu ar y ddarpariaeth o safleoedd/lleiniau newydd ar gyfer y gymuned Deithwyr. Ychydig o adborth a roddwyd mewn perthynas â'r cwestiwn hwn. Fodd bynnag, dywedodd un budd-ddeiliad: ‘*na*, *y rhwystrau mwyaf yw sicrhau a darparu safle’.*

4.36 Gofynnodd yr arolwg ar-lein i fudd-ddeiliaid a oeddent yn teimlo y gellid gwneud mwy drwy bolisïau cynllunio i nodi a chyflwyno safleoedd newydd ar gyfer darparu lleiniau. Dim ond un budd-ddeiliad a ymatebodd i’r cwestiwn hwn drwy ddweud:

> *‘Polisi cynllunio yn cyfarwyddo safleoedd i gael eu lleoli o fewn neu gerllaw ffiniau datblygu – gall hyn fod yn unol â datblygu cynaliadwy ond nid yw o reidrwydd yn adlewyrchu anghenion y gymuned Sipsiwn a Theithwyr, na thrigolion lleol. Mae’n annhebygol y bydd gan awdurdodau lleol dir yn eu perchnogaeth yn y lleoliadau hyn, gan ei fod yn fwy tebygol o fod wedi’i ddatblygu/dyrannu ar gyfer tai brics a morter gwerth uwch.’*

Safleoedd Tramwy

4.37 Pan ofynnwyd a oes angen safleoedd tramwy, dywedodd y rhan fwyaf o'r budd-ddeiliaid ‘oes’. Roedd y rhesymau a roddwyd dros yr angen am safleoedd tramwy yn cynnwys eu ffordd o fyw grwydrol a methiant y ddarpariaeth dramwy yn arwain at barcio anghyfreithlon neu anaddas a gwrthdaro â phoblogaethau lleol. Mewn perthynas â lleoliad safleoedd tramwy o'r fath, nododd budd-ddeiliaid fod angen i'r rhain fod yn agos at yr A55 a chyfeiriwyd yn benodol at yr angen hwn mewn perthynas â theithwyr Gwyddelig. Nododd un budd-ddeiliad fod angen mannau stopio brys i Deithwyr sydd ond yn aros am ychydig o nosweithiau.

4.38 Nododd nifer o ymatebwyr fod rhwystrau i ddarpariaeth dramwy yn debyg i'r rhai sy'n ymwneud â darparu safleoedd parhaol newydd. Yn ogystal, soniwyd yn benodol am y rhwystrau canlynol o ran darpariaeth dramwy:

- Gall fod mwy o wrthwynebiad lleol oherwydd mwy o symudiadau traffig a phoblogaeth symudol:
- Amharodrwydd cynghorwyr i roi sêl bendith i safleoedd yn eu hardal;
- Tir addas sydd ar gael yn agos at amwynderau a phrif ffyrdd.
- Materion gwleidyddol;
- Pwysigrwydd teithio fel rhan o ffordd o fyw Sipsiwn a Theithwyr; a
- Gall asesu angen am safleoedd tramwy fod yn broblemus oherwydd y dulliau amrywiol ar draws ardaloedd awdurdodau lleol ar gyfer asesu anghenion. Cyfeiriwyd yn benodol at a62A o'r Ddeddf Cyfiawnder Troseddol a Threfn Gyhoeddus yr ystyriwyd ei bod yn llesteirio unrhyw ddull rhanbarthol o ddarparu safleoedd tramwy.

4.39 O ran sylwadau ychwanegol, awgrymodd un ymatebwr y gellid annog darpariaeth dramwy ar ran o safleoedd bach.

Gwersylloedd Diawdurdod

4.40 Nododd un budd-ddeiliad o safbwynt addysgol y gallai gwersylloedd diawdurdod fod yn broblem i'w sefydliad oherwydd bod plant ar y gwersylloedd diawdurdod hyn yn aml ddim yn mynychu'r ysgol.

4.41 Roedd nifer o ymatebwyr yn ymwybodol o effaith gwersylloedd diawdurdod ar ganfyddiadau lleol, gan gynnwys:

- Gall poblogaethau lleol ddod yn flin a mynnu bod teithwyr yn cael eu symud ymlaen. Ond mae'r un bobl yn gwrthwynebu darparu mannau stopio priodol;
- Gwersylloedd anawdurdodedig yw'r canfyddiad nodweddiadol o safleoedd Sipsiwn a Theithwyr, sy'n effeithio'n negyddol ar ganfyddiadau lleol oherwydd eu natur anhrefnus;
- Mae rhai gwersylloedd proffil uchel fel y rhai yng nghanolfan hamdden Glannau Dyfrdwy yn achosi anawsterau sylweddol o ran cydlyniant cymunedol a'r berthynas rhwng y cymunedau sefydlog a Theithwyr.

Materion Traws-ffiniol

4.42 Gofynnodd cwestiwn i awdurdodau lleol cyfagos i fudd-ddeiliaid, o ystyried lleoliad safleoedd presennol Sir y Fflint, roi gwybod sut mae eu Hasesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr diweddar wedi ystyried hyn. Nododd un budd-ddeiliad fod Sir Ddinbych yn ceisio dod â safle preswyl a thramwy ymlaen ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr a bydd potensial ar gyfer twf yn cael ei ddylunio i'r safleoedd hyn os byddant yn dod ymlaen.

4.43 O ran symudiad Sipsiwn, Teithwyr a Siewmyn Teithiol o fewn Sir y Fflint ac i/o ardaloedd cyfagos, nid oedd mwyafrif helaeth y budd-ddeiliaid yn ymwybodol o unrhyw symudiadau rheolaidd. Fodd bynnag, nododd un ymatebwr lwybrau o Ellesmere Port a safleoedd yn Winsford a Swydd Gaer.

4.44 Nid oedd unrhyw fudd-ddeiliaid yn ymwybodol o unrhyw safleoedd Sipsiwn a Theithwyr sy'n pontio'r ffin â Sir y Fflint nac o unrhyw safleoedd/lleoliadau yn agos at ffin Sir y Fflint lle mae anawsterau wedi codi.

O ran materion trawsffiniol, dywedodd un budd-ddeiliad fod darparu safleoedd tramwy yn fater rhanbarthol o ystyried bod y prif lwybr teithio ar draws Gogledd Cymru (A55) yn mynd drwy bob awdurdod lleol.

5. Asesu Anghenion Llety

Cyflwyniad

5.1 Pwrpas y Bennod hon yw cyflwyno data ynghylch anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr a'r graddau bod angen heb ei ddiwallu ar gyfer lleiniau preswyl a thramwy.

Angen Preswyl heb ei ddiwallu

5.2 Mae Pennod 3 Canllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr (Mai 2015) yn nodi'r broses i asesu anghenion llety. Mae'r Canllaw yn ystyried:

- Cyflenwad presennol o leiniau preswyl;
- Cyflenwad arfaethedig o leiniau preswyl
- Galw presennol am ddarpariaeth breswyl;
- Galw yn y dyfodol am ddarpariaeth breswyl, a
- Twf aelwydydd yn y dyfodol.

5.3 Defnyddir data Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr i nodi'r nifer o aelwydydd Sipsiwn a Theithwyr a fydd angen rhagor o leiniau ar unwaith, o fewn 5 mlynedd neu dros gyfnod y Cynllun Datblygu. Mae hyn yn cynnwys:

- Mae'r mathau o lety sy'n ofynnol i ddiwallu'r angen (h.y. safleoedd preswyl neu dramwy, safleoedd penodol ar gyfer Perfformwyr Teithio neu Sipsiwn Romani/ Teithwyr Gwyddelig ayyb);
- Mae'r nifer o aelwydydd sydd yn preswylio eisoes yn yr Awdurdod Lleol mewn llety anaddas (h.y. gorlawn, byw mewn tai confensiynol gydag anhoffter ayyb);
- Lefel o aelwydydd ar ddatblygiadau diawdurdod neu ar safleoedd diawdurdod gyda chaniatâd dros dro, sydd yn debygol o gynyddu'r angen heb ei ddiwallu os na roddir caniatâd cynllunio;
- Mae'r gyfradd tebygolrwydd o drefn yr aelwyd (h.y. oedolion ifanc eisiau eu lleiniau eu hunain, mudo ac aelwydydd yn diddymu ayyb); a
- Nifer yr aelwydydd gyda chyfle realistig i symud i fath dewisol o lety, a all ryddhau lleiniau rhydd neu capasiti brics a morter.

5.4 Mae'r elfennau dadansoddi wedi'u dwyn ynghyd yn Nhabl 3 o Ganllawiau'r Llywodraeth sy'n darparu'r fframwaith ar gyfer dadansoddi'r angen am leiniau preswyl. Sylwch fod yr holl ffigurau yn y bennod hon yn ffigurau pwysol i wneud iawn am aelwydydd nad ydynt yn ymateb. Y pwysoliad yw 78/56 = 1.393

Angen preswyl heb ei ddiwallu: Sir y Fflint

Tabl 5.1	**Amcangyfrif o'r angen am leiniau safle preswyl: Sir y Fflint**	
Cyflenwad presennol o leiniau preswyl	**Nifer y Lleiniau**	
A. Lleiniau Awdurdod Lleol wedi'u Meddiann	A=20	
B. Lleiniau preifat awdurdodedig a feddianni	B=36	
CYFANSWM	**A+B=56**	
Cyflenwad arfaethedig o leiniau preswyl	**Nifer y Lleiniau**	
C. Lleiniau Awdurdod Lleol gwag a lleiniau p gwag sydd ar gael	C=0	
D. Lleiniau a ddisgwylir i ddod yn wag yn y d agos	D=7	
E. Lleiniau newydd Awdurdod Lleol a phreifa chaniatâd cynllunio	E=23	
CYFANSWM	**C+D+E=30**	
Galw presennol am ddarpariaeth breswyl	**Galw am Leiniau**	
F. Gwersylloedd Diawdurdod	F=0	
G. Datblygiad diawdurdod	G=22	
H. Lleiniau Gorlawn	H=13	
I. Tai Confensiynol	I=1	
J. Aelwydydd newydd i gyrraedd	J=11	
CYFANSWM	**F+G+H+I+J=47**	
Aelwydydd Cyfredol	**Aelwydydd yn y Dyfodol (ym mlwyddyn 5)**	**Aelwydydd y dyfodol (cyfnod y cynllun hyd at 2030)**
K. CYFANSWM K1=96	K2=102	K3=106
L. Angen am leiniau aelwydydd ychwanegol	L1=6	L2=10
Angen heb ei ddiwallu	**Angen yn codi**	**Angen wedi'i ddiwallu**
M. Galw cyfredol am breswyl	M=47	
N. Galw preswyl yn y dyfodol (5 mlynedd)	N=6	
O. Galw preswyl yn y dyfodol (cyfnod y cynll	O=10	
P. Cyflenwad o wersyllfaoedd preswyl sydd gynllunio		P=30
Q. Angen heb ei ddiwallu (5 mlynedd)	**Q=23**	
R. Angen heb ei ddiwallu (cyfnod y cynllun)	**R=27**	

Ffynhonnell: Canllaw Llywodraeth Cymru, Cyflawni Asesiad o Lety Sipsiwn a Theithiwr, Tabl 3

Cyflenwad cyfredol o ran preswyl (A a B)

5.5 Mae'r data diweddaraf ar gyflenwad llain preswyl wedi'i ddarparu gan gynghorau ac wedi'i gyflwyno ym Mhennod 2. Yn gryno, y rhain yw:

- 20 llain awdurdodedig y Cyngor wedi'u meddiannu;
- 36 llain awdurdodedig breifat wedi'i awdurdodi
- Mae hyn yn dod â chyfanswm y cyflenwad yn 56 llain awdurdodedig wedi'u meddiannu.

5.6 Mae'r Canllaw Llywodraeth yn datgan "gall rhai perchnogion preifat wrthod mynediad i gyfwelwyr i'r safle, a all atal Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr rhag nodi lleiniau gwag posibl. Os bydd hyn yn digwydd, dylid cymryd bod y safle yn llawn" (paragraff 145). Ar gyfer Sir y Fflint, gellid yn hawdd sefydlu nifer y lleiniau a feddiannir a'r lleiniau gwag ar safleoedd preifat. Fodd bynnag, dylid nodi bod y cyflenwad cyfredol o breswyl yn cynnwys aelwydydd ar safleoedd a oddefir neu safleoedd gyda chaniatâd cynllunio dros dro.

Cyflenwad llain preswyl wedi'i gynllunio (C i E)

5.7 Wrth ystyried cyflenwad llain preswyl wedi'i gynllunio, mae'r Canllaw yn gwneud cyfeiriad at lefydd gwag, trosiant a chyflenwad newydd.

Lleoedd Gwag (C)

5.8 Mae'r nifer o leiniau gwag ar safleoedd Awdurdod Lleol a safleoedd preifat wedi'u sefydlu drwy broses gwaith maes. Nid oes unrhyw leiniau gwag ar safle'r Awdurdod Lleol yn Sir y Fflint.

Trosiant (D)

5.9 Mae'r Canllaw Llywodraeth yn nodi "i adnabod nifer o leiniau awdurdodedig a ddisgwylir i ddod yn wag yn y dyfodol agor, dylai Awdurdodau Lleol adolygu eu cofnodion rheoli safle i asesu trosiant llain blynyddol dros gyfnod o 5 mlynedd" (paragraff 151). Mae'n gofyn y dylid defnyddio cyfradd trosiant blynyddol ar gyfartaledd mewn dadansoddiad. Mae'r Canllawiau hefyd yn nodi "yn ogystal, dylai Awdurdodau Lleol adolygu ymatebion arolwg i gwestiynau A6-7 ac Adran C. Mae ymatebion i'r cwestiynau hyn yn debygol o roi dyheadau optimistaidd ar gyfer aelwydydd sy'n bwriadu symud…gall Awdurdodau Lleol archwilio'r wybodaeth hon i ganfod a oes modd cytuno ar unrhyw un o'r dyheadau hyn" (paragraff 152). Pan fo aelwydydd yn dymuno symud i dai confensiynol a bod yr Awdurdod Lleol yn dymuno cynnwys y lleiniau a feddiannir ar hyn o bryd gan yr aelwydydd hyn fel rhai sy'n debygol o ddod yn wag yn y dyfodol agos, rhaid iddynt allu dangos y bydd yr aelwyd yn bendant yn sicrhau llety arall (paragraff 153).).

5.10 Mae Canllaw'r Llywodraeth yn nodi bod "lefelau cyfredol o foddhad gyda llety cyfredol yn darparu rhyw arwydd os yw aelwydydd yn debygol o aros yn eu

llety" (paragraff 154). Yn y bôn, gall welliannau i'r llety olygu nad yw'r aelwyd eisiau symud bellach.

5.11 Byddai dadansoddiad o fwriadau symud yn awgrymu y byddai 7 aelwyd ar leiniau awdurdodedig yn bwriadu symud yn y 5 mlynedd nesaf ac felly tybir trosiant o 7 llain.

Cyflenwad newydd (E)

5.12 Mae Canllaw Llywodraeth yn nodi "yn ychwanegol i'r asesiad o leiniau awdurdodedig presennol, dylai Awdurdodau Lleol ystyried faint o leiniau ychwanegol gyda chaniatâd cynllunio sydd ei angen i fod ar gael. Bydd hyn yn cynnwys safleoedd Awdurdod Lleol a safleoedd preifat, lle bydd y rhain ar gael i'w rhentu. Dylid cynnwys y lleiniau ychwanegol hyn fel rhan o gyflenwad llain preswyl wedi'i gynllunio" (paragraff 157).

5.13 Mae cyflenwad posibl o 23 llain ychwanegol drwy ehangu/dwysau y safleoedd presennol canlynol:

- Riverside + 10 llain
- Magazine Lane +9 llain
- Gwern Lane +4 llain

5.14 Sylwch fod nifer o safleoedd newydd wedi'u datblygu ers Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2015.

Cyflenwad llain preswyl wedi'i gynllunio

5.15 Cyfanswm cyflenwad llain preswyl wedi'i gynllunio yn cynnwys:

- 0 llain wag;
- 7 llain drwy drosiant disgwyliedig;
- 23 o leiniau newydd drwy gyflenwad newydd; gan arwain at gyfanswm o
- 30 llain dros y 5 mlynedd nesaf.

Galw presennol am ddarpariaeth breswyl

5.16 Mae paragraff 164 o'r Canllaw yn nodi bod:

"Gan gyfrifo'r lefel o alw preswyl cyfredol bydd angen i'r Awdurdodau Lleol asesu'r rhai hynny sydd ar:

a. wersylloedd diawdurdod gyda'r angen tebygol ar gyfer llety ar safle;
b. ddatblygiadau heb eu hawdurdodi heb ganiatâd cynllunio
c. safleoedd presennol tra bod mewn amodau gorlawn;
d. mewn tai confensiynol gydag atgasedd diwylliannol neu'n orlawn; a
e. aelwydydd newydd a ddisgwylir i gyrraedd yr ardal."

5.17 Mae paragraffau 166 i 170 o'r Canllaw yn ystyried y mater o 'angen' a 'dewis' llain. Mae'r Canllaw yn awgrymu bod ystyriaeth o'r anghenion yn erbyn dewisiadau yn debygol o fod wedi canolbwyntio ar dair thema sylweddol:

a. Aelodau'r gymuned mewn tai confensiynol sydd yn hawlio'r angen am leiniau cartref symudol oherwydd atgasedd diwylliannol;

b. Aelodau'r gymuned sydd yn hawlio'r angen am leiniau cartref symudol mewn ardal awdurdod lleol gwahanol yna'r un sy'n cyflawni'r asesiad; a

c. Y rhai hynny sydd ar safleoedd awdurdodedig sy'n hawlio'r angen am leiniau cartref symudol mewn awdurdod lleol penodol sy'n cyflawni'r asesiad.

Ar wersylloedd diawdurdod gyda'r angen tebygol ar gyfer llety ar safle (F)

5.18 Mae'r cyngor yn cadw data ar wersylloedd diawdurdod. Dros y cyfnod 2018 i 2021, adroddwyd am gyfanswm o 82 achos o wersylloedd diawdurdod ar draws Sir y Fflint (gweler Atodiad B). Mae gan y Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr wybodaeth fanwl am aelwydydd sy'n teithio drwy'r sir ac mae gwersylloedd diawdurdod oherwydd bod pobl yn mynd trwodd, yn ymweld ag ardaloedd lleol o ddiddordeb gan gynnwys Treffynnon ac yn ymweld â theuluoedd sy'n byw yn yr ardal. Nid oedd angen penodol am leiniau preswyl oherwydd gweithgarwch gwersylla diawdurdod.

Ar ddatblygiadau heb eu hawdurdodi heb ganiatâd cynllunio (G)

5.19 Ar draws Sir y Fflint mae:

- 2 safle preifat dros dro (10 llain gydag 11 o aelwyd); a
- 5 safle preifat diawdurdod (11 llain gydag 11 o aelwydydd)

5.20 Felly, mae modelu gofynion llain yn tybied bod cyfanswm o **22** aelwyd yn byw ar hyn o bryd ar safleoedd awdurdodedig a diawdurdod dros dro yn Sir y Fflint.

Ar safleoedd presennol wrth fod mewn amodau gorlawn (H)

5.21 Mae'r graddau y mae aelwydydd yn byw mewn amodau gorlawn wedi'i asesu gyda chyfeiriad at y safon ystafell wely. Mae'r safon ystafell wely wedi'i ddiffinio ym mharagraff 196 o'r Canllaw fel bod angen man cysgu ar wahân ar gyfer pob:

a. oedolion sy'n gwpl (yn briod neu'n cyd-fyw);

b. unrhyw oedolyn arall 16 oed neu drosodd;

c. pâr o blant dan 16 oed o'r un rhyw;

d. pâr o blant dan 10 oed ni waeth beth yw eu rhyw;

e. unrhyw blentyn arall.

5.22 Mae paragraff 197 i 198 yn nodi “o fewn cartrefi symudol, dylai'r Safon Ystafell Wely fod yn berthnasol hefyd. Fodd bynnag, dylai fod yn fwy perthnasol i ardaloedd cysgu ar wahân, yn hytrach nag ystafelloedd gwely. Yn annhebyg i dai confensiynol, gall fod yn bosibl i liniaru unrhyw gorlenwi a nodwyd drwy ychwanegu cartref symudol ar y llain... heb amharu ar y canllaw Diogelwch Tân a gynhwysir yn y canllaw Cynllunio Safleoedd Sipsiwn a Theithwyr Llywodraeth Cymru”.

5.23 Mae Cwestiwn B2 yn gofyn a oes digon o fannau cysgu ar gyfer yr holl breswylwyr. Dywedodd naw o ymatebwyr nad oedd ganddynt ddigon o fannau cysgu sydd wedi'i bwysoli i 13 i gyfrif am aelwydydd nad oeddent yn ymateb. Mae'r modelu yn rhagdybio bod 13 o aelwydydd yn byw mewn llety gorlawn sy'n seiliedig ar nifer yr aelwydydd a ddywedodd nad oedd ganddynt ddigon o fannau cysgu.

Mewn tai confensiynol gydag atgasedd diwylliannol neu’n orlawn (I)

5.24 Mae paragraffau 171 i 182 o’r Canllaw yn ystyried y mater o atgasedd diwylliannol Sipsiwn a Theithwyr i fyw mewn tai confensiynol. Nodir ym Mharagraff 173 "ymysg aelodau cymunedol sy’n byw mewn tai confensiynol, mae’n debygol bod rhai yn profi'r hyn a elwir yn “atgasedd diwylliannol” i’r math hwn o lety. Sef aelodau o’r gymuned sydd â thraddodiad o fyw mewn cartref symudol neu ar safleoedd, sydd yn cael trafferth i ymdopi i fyw mewn llety brics a morter.” Dywedodd paragraff 175 bod “Awdurdodau Tai Lleol angen ystyried yn ofalus os oedd y rheiny a gyfwelwyd wedi nodi dewis o ran byw mewn safleoedd cartref symudol, yn gallu bod ag atgasedd diwylliannol i gynnal eu llety mewn tai confensiynol. Dylai’r ystyriaeth hwn gyfeirio at:

a. draddodiad diwylliannol aelwyd sy’n byw mewn cartrefi symudol;

b. rheswm dros symud i dai confensiynol;

c. tebygolrwydd o niwed i’r unigolyn os ydynt yn aros mewn tai confensiynol; a

d. datblygu achos cyfraith o ran y broblem o atgasedd diwylliannol.”

5.25 Mae tystiolaeth hirsefydlog o aelwydydd yn byw mewn llety brics a morter. Nododd yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr blaenorol angen gan 1 aelwyd a oedd am symud i safle.

Aelwydydd newydd a ddisgwylir i gyrraedd yr ardal (J)

5.26 Fel rhan o’r asesiad o alw preswyl, mae’r dadansoddiad yn ystyried aelwydydd newydd a ddisgwylir i gyrraedd yn yr ardal. Mae’r Canllaw yn argymell bod hyn yn cael ei gyflawni drwy astudiaeth o ddata rhestr aros, cyfrif carafanau neu weithio mewn partneriaeth ag Awdurdodau Lleol. Hefyd, gall yr arolwg aelwyd nodi’r nifer o aelwydydd sydd wedi symud i Sir y Fflint yn ddiweddar.

5.27 Dros y pum mlynedd ddiwethaf, roedd cyfanswm o 20 aelwyd wedi symud i’w llain bresennol o du allan i Sir y Fflint. O'r nifer hwn symudodd 11 i leiniau presennol a 9 i leiniau newydd. Mae gan y lefel uchel hon o fewnfudo’r potensial i ystumio’r model gan fod y lefel uchel o fewnfudo yn gysylltiedig â

datblygu lleiniau newydd. Felly, argymhellir bod y model yn canolbwyntio ar symud i leiniau presennol ac felly yn rhagdybio angen am 11 o leiniau yn seiliedig ar aelwydydd y disgwylir iddynt gyrraedd y sir.

Cyfanswm galw presennol am ddarpariaeth breswyl

5.28 Cyfanswm y galw presennol am ddarpariaeth breswyl yw 47. Ysgogwyr allweddol y galw am ddarpariaeth breswyl yw aelwydydd sy'n byw ar ddatblygiadau diawdurdod (22), lleiniau gorlawn (13), mewnfudo (11) ac aelwydydd mewn tai confensiynol sydd angen llain (1)

Galw am ddarpariaeth breswyl yn y dyfodol a thwf aelwydydd yn y tymor hwy

5.29 Nododd Paragraff 203 o'r Canllaw "y dylai twf aelwyd dyfodol disgwyliedig gael ei nodi gan atebion a ddarparwyd gan gyfranogwyr dan Adran D o'r holiaduron. Bydd hyn yn darparu amcangyfrif o aelwydydd ychwanegol dros gyfnod o bum mlynedd sy'n dod."

5.30 Nododd yr arolwg aelwydydd gyfanswm o **6** aelwyd (pwysoliad) sy'n debygol o ffurfio yn y 5 mlynedd nesaf a ategir gan dystiolaeth ddemograffig.

5.31 Mae Paragraff 209 o'r Canllaw yn nodi "gan fod amcangyfrif o dwf aelwyd wedi selio ar ddyheadau aelodau'r gymuned, byddai'n anodd rhagweld yn berffaith y twf yn fwy na 5 mlynedd. Fodd bynnag, mae'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yn dystiolaeth allweddol i danategu Cynlluniau Datblygu Lleol (CDLl), sydd yn gweithredu dros amserlen hirach. Er mwyn mynd i'r afael â'r pwynt hwn, dylai Asesiadau Llety Sipsiwn a Theithwyr ddefnyddio'r un amcangyfrif o gyfradd twf dros gyfnod llawn y CDLl er mwyn cynhyrchu ffigwr ychwanegol o'r angen sy'n codi yn ardal yr Awdurdod Lleol." Mae paragraff 210 yn parhau "er bydd y broses hwn yn nodi angen llain mynegol dros fywyd y CDLl disgwylir bod y ffigur tymor hirach hwn yn cael ei adolygu bob tro mae Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yn cael ei ail-wneud. Bydd hyn yn sicrhau bod rhagweld y twf yn gallu bod mor gywir â phosibl a dylai gyfyngu graddau'r newidiadau sydd ei angen i'r CDLl bob tro y cyhoeddir Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr."

5.32 Byddai dadansoddiad o ddemograffeg aelwydydd yn awgrymu bod dros gyfnod 2022-2026, y gallai fod angen llain ar **11** o drigolion a fyddai'n cyfateb i **6** aelwyd ychwanegol yn byw ar leiniau (ar ôl tynnu'r angen preswyl 50% gan ystyried rhyw a thalgrynnu). Mae hyn yn arwain at angen cyffredinol o 6 llain ychwanegol dros y cyfnod o bum mlynedd. Yn seiliedig ar gyfanswm o 96 o aelwydydd, mae hyn yn cynrychioli cyfradd twf pum mlynedd o 6.25% neu 1.25% yn flynyddol.

5.33 Mae tystiolaeth ddemograffig o angen dros weddill cyfnod y cynllun 2027-2030 yn dangos angen pellach am 4 llain.

5.34 Gan ddefnyddio llinell sylfaen o 96 o aelwydydd presennol sy'n byw ar leiniau, y gyfradd twf blynyddol yw 1.25%.

Crynodeb aelwyd gyfredol ac yn y dyfodol

5.35 Mae cyfanswm data aelwyd dyfodol wedi'i grynhoi yn rhesi K a L o'r model anghenion. Ar sail galw preswyl yn y dyfodol a thwf aelwydydd yn y tymor hwy, mae'r model yn gwneud y tybiaethau a ganlyn:

Tabl 5.2	**Crynodeb o aelwydydd y dyfodol – Sir y Fflint**	
Cyfrifiad	**Disgrifiad**	**Gwerth**
K1	Nifer yr aelwydydd ar leiniau preswyl awdurdodedig (56) ynghyd â'r galw preswyl presennol (47) llai lleiniau y disgwylir iddynt ddod yn wag (7)	96
K2	Aelwydydd y dyfodol ar flwyddyn 5 (2027). Dyma swm K1 ynghyd â thwf aelwydydd	102
K3	Aelwydydd y dyfodol ar flwyddyn 9 (2030). Dyma swm K1 ynghyd â thwf aelwydydd	106
L1	Yr angen am leiniau aelwydydd ychwanegol ar flwyddyn 5 (K2-K1)	6
L2	Yr angen am leiniau aelwydydd ychwanegol ar flwyddyn 9 (K3-K1)	10

5.36 Yn ddiddorol, rhagamcanodd yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr 2015 mai nifer sylfaenol yr aelwydydd yn 2022 fyddai 97, sy'n debyg iawn i'r ffigur gwirioneddol o 96.

Angen cyffredinol ar gyfer lleiniau preswyl ychwanegol

5.37 Mae paragraff 212 o'r Canllaw yn nodi bod "yr angen preswyl neu heb ei ddiwallu cyffredinol ar gyfer lleiniau preswyl ychwanegol i'w gweld drwy ychwanegu'r galw preswyl cyfredol a'r angen llain ychwanegol yn y dyfodol, yna tynnu'r cyflenwad preswyl cynlluniedig. Bydd cydbwysedd o'r ffigurau hyn yn darparu angen heb ei ddiwallu ar gyfer y cyfnod o 5 mlynedd (rhes Q) a dros gyfnod y cynllun (rhes R)."

5.38 Galw preswyl cyfredol (M) ar gyfer 47 lleiniau ychwanegol. Galw preswyl yn y dyfodol (5 mlynedd) ar gyfer 6 llain a dros gyfnod y cynllun yn 10 llain. Cyflenwad preswyl cynlluniedig (P) yw ar gyfer 30 llain.

5.39 Felly, ar gyfer Sir y Fflint, mae'r angen heb ei ddiwallu 5 mlynedd yn 23 llain, a thros gyfnod y cynllun hyd at 2030 mae angen am 27 llain ychwanegol.

5.40 Mae gan reoleiddio'r lleiniau dros dro presennol (10) a lleiniau diawdurdod (11) y potensial i leihau'r angen am leiniau preswyl pum mlynedd i 2 a'r angen am gyfnod y cynllun i 6.

5.41 Dylai'r cyngor hefyd adolygu i ba raddau y gellid ehangu/dwysáu safleoedd presennol. Awgrymodd ymatebwyr i'r arolwg y gellid rhoi lle i 12 carafán ar Lyons Yard, Sandycroft; 3 carafán ar Coach Yard, 2 garafán ar Factory Lane a 2 garafán ar Sisters Yard.

Argymhellion Pellach

5.42 Mae'n rhaid darparu angen heb ei ddiwallu pum mlynedd o fewn yr ardal cyn gynted â phosibl. Dylai'r angen tymor hirach gael ei ddarparu yn ystod cyfnod bywyd y CDLl.

Angen tramwy heb ei ddiwallu

5.43 Mae adolygiad o lefel y gwersylloedd diawdurdod 2018 i 2021 wedi'i gynnal fel rhan o'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr hwn ac adroddwyd arno ym mhennod 4 ac Atodiad B. Yn seiliedig ar dystiolaeth a thrafodaethau gyda'r Swyddog Cyswllt Sipsiwn a Theithwyr sy'n ymgysylltu'n rheolaidd ag aelwydydd ar wersylloedd diawdurdod, argymhellir bod y cyngor yn ystyried datblygu safle tramwy 5 llain a allai gynnwys hyd at 10 carafán.

6. Casgliadau ac Argymhellion

Amcanion yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr

6.1 Amcan yr Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yw darparu data a fydd yn adnabod anghenion llain Sipsiwn a Theithwyr, ar wahân i angen, galw a dyheadau tai ehangach fel y dadansoddir drwy'r Asesiad Marchnad Dai Lleol (LHMA).

6.2 Comisiynodd Cyngor Sir Y Fflint arc4 i gyflawni'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ar eu rhan, dan gyfarwyddyd a throsolwg y grŵp llywio.

6.3 Mae'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr wedi'i baratoi yn dilyn cyd-destun deddfwriaethol a pholisi yng Nghymru. Gwnaeth y Ddeddf Tai (Cymru) 2014 (Rhan 3) yr asesiad o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr, a'r ddyletswydd i wneud darpariaeth ar gyfer safleoedd lle mae'r asesiad yn nodi'r angen a gofynion statudol. Mae Cynnal Asesiadau o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr Llywodraeth Cymru (Mai 2015) yn ganllawiau statudol a gyhoeddwyd o dan Adran 106 o Ddeddf Tai 2014. Fe'i lluniwyd i gynorthwyo awdurdodau lleol i gynnal asesiadau o anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr a chyflawni eu dyletswyddau o dan Ran 3 y Ddeddf. Mae'r Canllaw hwn wedi arwain pob cam o'r prosiect Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr ar gyfer y cyngor.

Poblogaeth a llety cyfredol Sipsiwn a Theithwyr

6.4 Nododd Cyfrifiad 2011 bod cyfanswm o 95 unigolyn a 38 o aelwydydd gydag ethnigrwydd Gwyn: Sipsiwn neu Deithiwr Gwyddelig.

6.5 Mae data cyfrif carafanau diweddaraf (Ionawr 2020) yn nodi bod cyfanswm o 143 o garafanau yn Sir y Fflint (133 ar safleoedd awdurdodedig a 10 ar safleoedd diawdurdod).

6.6 Mae 18 o safleoedd ar draws Sir y Fflint sy'n lletya 78 o aelwydydd.

Arolwg Aelwydydd

6.7 Roedd yr arolwg aelwydydd yn ceisio ymgysylltu â chymaint o boblogaeth Sipsiwn a Theithwyr o fewn Sir y Fflint ac oedd yn bosibl. Yn dilyn methodoleg drylwyr yn cynnwys arsylwi safle, cyfweliadau wyneb yn wyneb a thros y ffôn, cafwyd data ar gyfer 56 o aelwydydd o 78 o aelwydydd posibl, sef cyfradd ymateb o 72% (cyflawnwyd 45 o gyfweliadau ynghyd â data ar gyfer 11 o aelwydydd trwy wybodaeth rheoli safle).

Asesiad o anghenion llety

6.8 Mae'r Asesiad o Anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yn cynnwys asesiad o anghenion llety, yn dilyn methodoleg a nodir yng Nghanllaw Llywodraeth Cymru.

6.9 Mae hyn yn sefydlu angen am leiniau preswyl fel y nodir yn Nhabl 6.1

Tabl 6.1 Angen am leiniau preswyl yn y dyfodol

Sir y Fflint	Angen heb ei ddiwallu (5 mlynedd) i 2022-2026	Angen heb ei ddiwallu (cyfnod cynllun) 2022 i 2030
Cyn cysoni posibl safleoedd awdurdodedig a diawdurdod dros dro	23	27
Yn dilyn cysoni posibl safleoedd awdurdodedig a diawdurdod dros dro	2	6

6.10 Mae'n rhaid darparu angen heb ei ddiwallu pum mlynedd o fewn yr ardal cyn gynted â phosibl. Dylai'r angen tymor hirach gael ei ddarparu yn ystod cyfnod bywyd y CDLl.

Angen darpariaeth dramwy

6.11 Yr anghenion tramwy a nodwyd yw:

- Safle tramwy pum llain gyda lle i hyd at 10 carafán.

Argymhellion a'r Camau Nesaf

6.12 Bydd yr asesiad yn cael ei anfon i Lywodraeth Cymru yn unol â gofynion y Deddf Tai a bydd y cyngor yn ystyried unrhyw adborth a ddarparwyd. Bydd adroddiad ar yr asesiad a'i goblygiadau yn cael eu paratoi a'u hystyried gan cabinet y cyngor maes o law, ar ôl i Llywodraeth Cymru ystyried yr asesiad.

6.13 Bydd Gweithgor Sipsiwn a Theithwyr y cyngor yn monitro a gweithredu'r canfyddiadau'r asesiad, gan gynnwys chwilio am safleoedd tramwy/mannau stopio posibl, a gweithio gyda'r cymunedau Teithiol i nodi safleoedd preswyl newydd i ddiwallu'r angen tymor byr a thymor hwy a nodwyd, yn y CDLl.

6.14 Dylai Strategaeth Dai Leol y cyngor hefyd yn cael ei adolygu i adlewyrchu canfyddiadau'r asesiad, i ddiweddaru strategaeth cyffredinol y Cyngor mewn perthynas â gwneud darpariaeth ar gyfer anghenion llety Sipsiwn a Theithwyr.

Atodiad A: Holiadur cyfweliad Gwaith Maes

ADRAN 1 – EICH CARTREF

A1 Lle ydych chi'n byw yn awr?

Safle Preswyl Awdurdod Lleol ("Cyngor")	
Safle Tramwy'r Cyngor	
Safle preifat gyda chaniatâd cynllunio	
Safle preifat sydd heb ganiatâd cynllunio ar hyn o bryd	
Gwersylloedd diawdurdod	
Brics a Morter – Rhentu'n gymdeithasol	
Brics a Morter – Rhentu Preifat	
Brics a Morter - Perchen feddiannwr	

A2 Ydych chi'n fodlon gyda'ch llety cyfredol?

Ydw	
Nac ydw	
Mae'n well gen i beidio â dweud	

Os nac ydych, eglurwch sut y gellir ei wella:

A3 Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod yn byw yma?

Cysylltiadau lleol (teulu neu waith)	
Dim llain awdurdodedig arall	
Methu dod o hyd i dŷ i symud iddo	
Rhesymau iechyd neu oedran	
Gwell ganddynt dai na charafanau	
Arall:	

A4 Pa mor hir ydych chi wedi byw yna?

Llai na 1 mis	1-6 mis	7 – 12 mis	1 - 2 flynedd	2-5 mlynedd	Dros 5 mlynedd

A5 Os gwnaethoch symud yn y flwyddyn diwethaf, oedd eich cartref blaenorol yn yr Awdurdod Lleol?

OEDD / NAC OEDD (rhowch gylch)

Rhowch fanylion isod:

Math o Lety	**Oedd ganddo ganiatâd cynllunio?**	**Ym mha Awdurdod Lleol oedd o?**	**Pam wnaethoch chi adael?**

A6 Am faint ydych chi'n meddwl aros yma?

1 neu 2 diwrnod	3 - 28 diwrnod	1 – 3 mis	3 mis - 2 flynedd	2 – 5 mlynedd	Dros 5 mlynedd	Ddim yn bwriadu symud	Ddim yn gwybod

A7 A fyddech chi’n aros yn hirach os bydd newidiadau neu welliannau yn cael eu gwneud i’ch llety cyfredol?

(Sylwer: Efallai na fydd yr Awdurdod Lleol yn gallu gwneud y gwelliannau hyn, ond gall helpu gwybod beth yw'r problemau â’ch llety).

BYDDWN

Rheswm	**Ticiwch ✓**
Angen atgyweiriadau	
Angen gwneud y safle'n fwy	
Angen gwneud y llety yn fwy diogel	
Rhoddwyd caniatâd cynllunio	
Angen addasiadau (nodwch isod)	

NA FYDDWN

Rheswm	**Ticiwch ✓**
Dim ond yn pasio drwodd	
Eisiau llain awdurdodedig mewn man arall	
Eisiau symud i dŷ	
Perthynas wedi chwalu	
Mae’n well ganddynt fyw mewn carafán	

Arall:

ADRAN B – EICH TEULU

	Perthynas i'r ymatebydd (e.e. gŵr/gwraig, mab/merch ac ati)	Oedran	Rhyw	Romani/ Teithiwr Gwyddelig/ Teithiwr Newydd/ Perfformiwr/ Roma/ Arall (Hunan-briodoli)	A oes unrhyw resymau pam na allwch barhau i fyw yn y llety hwn? (rhowch fanylion)
Ymatebydd					
Unigolyn 2					
Unigolyn 3					
Unigolyn 4					
Unigolyn 5					
Unigolyn 6					
Unigolyn 7					
Unigolyn 8					
Unigolyn 9					
Unigolyn 10					

Os nad ydych yn byw mewn carafán, ewch ymlaen i B4.

B2 Os ydych yn byw mewn carafán, a oes digon o ardaloedd cysgu i bob preswylydd?

OES / NAC OES (rhowch gylch)

B3 A oes rhagor o le ar eu llain ar gyfer ôl-gerbydau ychwanegol i atal gorlenwi?
(Sylwch: mae'r canllaw yn awgrymu y dylai bwlch o 6 medr rhwng ôl-gerbydau a bwlch 3 medr i ffiniau i fod wedi'u lleoli'n ddiogel ar lain)

OES / NAC OES (rhowch gylch)

Os Oes, faint o fannau cysgu ychwanegol y gellir eu cynnwys?

B4 A oes unrhyw un yn eich teulu eisiau ymuno â'r rhestr aros Awdurdod Lleol ar gyfer lleiniau neu dai?

OES / NAC OES (rhowch gylch)

Rhowch gyfeiriad isod ar gyfer pecyn cais i'w bostio:
Nodwch os ydych ar y rhestr aros yn barod.

ADRAN C – EICH CYNLLUNIAU

C1 Ydych chi'n bwriadu symud i lety arall?

Ydw	**Ewch i C2**	
Nac ydw	**Ewch i D1**	
Mae'n well gen i beidio â dweud	**Ewch i D1**	

C2 I ble'r ydych chi'n bwriadu symud?

O fewn yr Awdurdod Lleol	
Awdurdod Lleol arall yng Nghymru – nodwch pa un:	
Rhywle arall yn y DU	

C3 Pam ydych chi'n bwriadu symud?

Angen mwy o le	
Angen cyfleusterau gwahanol	
Cyswllt lleol (teulu neu waith)	
Angen bod yn agosach i wasanaethau – ysgolion ayyb (Rhowch fanylion isod)	
Cyfleoedd cyflogaeth	
Arall (Nodwch isod os gwelwch yn dda)	

Gwasanaethau:	**Arall:**

C4 Pa fath o lety ydych chi'n bwriadu symud iddo?

1. Safle	
Cyngor / Rhentu'n gymdeithasol	
Safle preifat yr ydych yn ei berchen	
Safle preifat sydd ym mherchnogaeth rhywun arall	

2. Brics a Morter	
Perchennog / Meddianwyr	
Rhentu oddi wrth y Cyngor/ Cymdeithas Dai	
Rhentu oddi wrth landlord preifat	

C5 Ydych chi'n berchen tir yn yr Awdurdod Lleol yr hoffech gael ei ystyried fel safle posibl yn y dyfodol?

(Sylwer: Y cyfwelydd i egluro nad oes sicrwydd y bydd y safle yn cael ei ddyrannu neu ei ddatblygu, ond gall swyddogion cynllunio gysylltu ag ymatebwyr i drafod eu sefyllfa a chynnig cymorth)

Ydw	**Rhowch fanylion isod**	
Na	**Ewch i C6**	
Mae'n well gen i beidio â dweud	**Ewch i C6**	

Os hoffech i'r Awdurdod Lleol drafod y cynlluniau hyn gyda chi, rhowch eich manylion cyswllt isod:

		BYDDECH	NA
C6	**Os ydych yn chwilio am lain awdurdodedig, a fyddech yn byw ar safle sydd yn cael ei reoli gan yr Awdurdod Lleol os byddech yn cael cynnig un?**		
C7	**Petai llain awdurdodedig arall ar gael mewn Awdurdod Lleol arall, a fyddech yn ystyried symud yno?** **Os 'byddech', pa Awdurdodau Lleol?**		

ADRAN D – TWF TEULU

D1 A oes unrhyw un yn eich aelwyd chi'n debygol o fod eisiau symud i'w cartref eu hunain yn y pum mlynedd nesaf?

Oes	**Ewch i D2**	
Nac oes	**Ewch i D4**	
Ddim yn gwybod	**Ewch i D4**	
Mae'n well gen i beidio â dweud	**Ewch i D4**	

D2 A fydd hyn yn yr Awdurdod Lleol hwn?

Bydd	**Ewch i D3**	
Na	**Ewch i D4**	
Mae'n well gen i beidio â dweud	**Ewch i D4**	

D3 Faint o aelwydydd newydd fydd yno a phryd y bydd angen y rhain?

	Math o lety (safle AL; safle preifat; tai B&M)	Nifer o bobl	Nawr	O fewn blwyddyn	1-2 flynedd	2-5 mlynedd
Aelwyd 1						
Aelwyd 2						
Aelwyd 3						
Aelwyd 4						

D4 A oes gennych unrhyw aelodau o'r teulu sy'n byw y tu allan i'r ardal hon sydd yn gwersylla yn yr Awdurdod Lleol hwn yn rheolaidd?

Oes	**Ewch i D5**	
Nac oes	**Ewch i E1**	
Ddim yn gwybod	**Ewch i E1**	
Mae'n well gen i beidio â dweud	**Ewch i E1**	

D5 Os hoffent gael eu cyfweld ynghylch yr angen am leiniau, rhowch eu manylion cyswllt ac Awdurdod Lleol lle maent yn byw ynddo ar hyn o bryd isod:

ADRAN E – SAFLEOEDD TRAMWY

E1 Ydych chi wedi gwersylla ar ochr y ffordd/ ar wersyll diawdurdod/ ar safle tramwy yng Nghymru wrth deithio yn ystod y flwyddyn ddiwethaf?

(Awgrym: mae'r wybodaeth hon ond am gael ei defnyddio i ddeall os oes angen rhagor o safleoedd tramwy)

Do **Ewch i E2**	
Na **Ewch i E4**	
Mae'n well gen i beidio â dweud **Ewch i E4**	

E2 Ym mha ardaloedd Awdurdod Lleol ydych chi wedi gwersylla ynddynt?

Mae'n well gen i beidio â dweud	

E3 Pa mor hir y byddech fel arfer yn aros mewn un lle wrth deithio?

1-2 diwrnod	3 diwrnod – 1 wythnos	1 – 2 wythnos	2 wythnos – 1 mis	1 – 3 mis

E4 Ydych chi'n credu bod angen rhagor o safleoedd tramwy yng Nghymru?

Oes **Ewch i E5**	
Na **Holiadur yn gorffen**	
Mae'n well gen i beidio â dweud **Holiadur yn gorffen**	

E5 Lle mae eu hangen?

(Procio am Awdurdodau Lleol a lleoliadau penodol)

Mae'n well gen i beidio â dweud	

Atodiad B: Rhestr o weithgaredd gwersylla diawdurdod yn Sir y Fflint

Man rhestr manwl o weithgaredd gwersyll diawdurdod ar draws Sir Y Fflint 2018 i 2021 fel y cofnodwyd gan y Cyngor.

Blwyddyn	Lleoliad	Nifer o wersylloedd
2018	Maes Glas, Treffynnon, Fflint	31
2019	Saltney, Brychdwn, Queensferry	26
2020	Ystâd Ddiwydiannol Glannau Dyfrdwy, Saltney	19
2021	Maes Glas, Bagillt, Yr Wyddgrug	7

Atodiad C: Log Cyfweliadau

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Safle'r Cyngor	1	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	2	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi (2 gyfweliad wedi'i gynnal)	
Safle'r Cyngor	1	16-Chwe-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	2	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22	24-Chwef-22	Cyfweliad	Na	ddim eisiau cymryd rhan
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22		Cyfweliad	Na	erioed wedi gwneud cyswllt
Safle'r Cyngor	2	16-Chwef-22	17-Chwef-22		Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22		Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22	24-Chwef-22	Cyfweliad	Na	Dim ymateb
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22		Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	3	16-Chwef-22	17-Chwef-22	24-Chwef-22	Cyfweliad	Na	Cau'r drws arnom
Safle'r Cyngor	2	16-Chwef-22	17-Chwef-22		Cyfweliad	Ydi	

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Safle'r Cyngor	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	2	16-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle'r Cyngor	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22				Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	2	18-Chwef-22	19-Chwef-22		Trafodaeth	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22				Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	18-Chwef-22	19-Chwef-22	24-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	18-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	3	18-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	18-Chwe-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	24-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi (2 aelwyd)	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi (2 aelwyd)	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	2	17-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	2	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	2	17-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	2	17-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	1	17-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	1	18-Chwef-22				Ydi	
Preifat Dros Dro Awdurdodedig	1	18-Chwef-22				Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22			Cyfweliad	Ydi	
Datblygiad diawdurdod	1	18-Chwef-22				Ydi	
Datblygiad diawdurdod	3	18-Chwef-22	24-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	Neb ar gael
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22				Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	17-Chwef-22				Ydi	
Safle awdurdodedig preifat	1	18-Chwef-22				Ydi	
Datblygiad diawdurdod	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Datblygiad diawdurdod	1	24-Chwef-22				Ydi	
Datblygiad diawdurdod	1	24-Chwef-22				Ydi	
Datblygiad diawdurdod	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3
Datblygiad diawdurdod	1	24-Chwef-22				Ydi	
Datblygiad diawdurdod	3	24-Chwef-22	25-Chwef-22	25-Chwef-22		Na	dim ymateb x 3

Math o ddeiliadaeth	Cyfweliadau a geisiwyd				Technegau ymgysylltu a ddefnyddiwyd	Holiadur wedi'i gwblhau neu ei wrthod?	Rhesymau dros wrthod?
		1	2	3			
Datblygiad diawdurdod	1	18-Chwef-22				Na	Safle'n cael ei ddatblygu ac heb ei breswylio
Datblygiad diawdurdod	1	18-Chwef-22				Na	Safle'n cael ei ddatblygu ac heb ei breswylio

CRYNODEB

75 rhes o ddata yn cynrychioli 78 aelwyd

Gwahaniaeth o 3 i'w briodoli i 3 chyfweliad yn ymwneud â 2 uned aelwyd a gofnodwyd ar yr amserlen gyfweld